

**Universitat de les
Illes Balears**

Facultat d'Educació

Memòria del Treball de Fi de Grau

Programa d'Estimulació del Llenguatge Oral a 3 anys. Aprenentatge Servei al CEIP Rafal Vell.

Dayana Valdes Bocourt

Grau d'Educació Primària

Any acadèmic 2018-19

DNI de l'alumne: 49606823D

Treball tutelat per Daniel Adrover
Departament de Pedagogia Aplicada Psicologia de l'Educació.

S'autoritza la Universitat a incloure aquest treball en el Repositori Institucional per a la seva consulta en accés obert i difusió en línia, amb finalitats exclusivament acadèmiques i d'investigació	Autor		Tutor	
	Sí	No	Sí	No
	☒	☐	☐	☐

Paraules clau del treball: llenguatge oral, estimulació del llenguatge oral, Educació Infantil, Aprenentatge Servei, jocs lingüístics i intervenció.

Resum

El desenvolupament d'aquest treball de final de grau suposa el fet de deixar per escrit un programa d'estimulació del llenguatge oral ajustat a les necessitats dels alumnes de 3 anys del CEIP Rafal Vell, primer cicle d'Educació Infantil. També, ressaltar la importància de treballar els prerequisits del llenguatge com una mesura de prevenció i detecció de necessitats d'aprenentatges. El disseny del programa està emmarcat en els principis metodològics de l'Aprenentatge Servei i pretén estimular el llenguatge oral dels infants de 3 anys. La intervenció pretén ser inclusiva perquè respon a les necessitats dels alumnes amb dificultats en la comunicació i permet que els altres se n'aprofiten de l'oferta educativa. Proposta lúdica, vivencial, experimental i carregada d'emocions.

Paraules claus: llenguatge oral, estimulació del llenguatge oral, Educació Infantil, Aprenentatge Servei, jocs lingüístics, prerequisits del llenguatge i intervenció.

Abstract

The development of this end of degree project consists in leaving a written oral stimulation program adapted to the needs of the 3 year old students of the CEIP Rafal Vell, the first cycle of Infant Education. Also, it highlights the importance of working the prerequisites of language as a measure of prevention and detection of learning needs. The design of the program is framed in the methodological principles of the Learning Service and aims to stimulate the oral language of 3 years old children. This intervention aims to be inclusive because it responds to the needs of students that present difficulties with communication as well as it has advantages for the rest of the classmates. Fun, vivid, experimental and emotional proposal.

Key words: oral language, oral language stimulation, children's education, service learning, language games, language and intervention prerequisites.

Índex

1. Introducció	6
2. Justificació	6
a. Plantejament inicial	8
3. Objectius	8
4. Marc teòric	8
a. Importància de l'estimulació del llenguatge a l'etapa infantil	9
b. Aspectes propis de la dimensió no verbal	10
c. Pragmàtica	12
d. Continguts treballats a les sessions	14
e. Rimes en moviment	16
5. Metodologia	17
a. Descripció del context	19
b. Descripció dels grups	19
c. 3 anys A, la classe amb el projecte dels peixos	20
d. 3 anys B, la classe amb el projecte de la sang	20
e. Proposta d'intervenció	22
f. Organització de les sessions	22
g. Estructura de les sessions	23
h. Temporització	24
i. Programació de les sessions	24
6. Avaluació	32
7. Conclusions	36
a. Comentari dels resultats	47
b. Limitacions	51
c. Orientacions per a estimular el LLO dins la classe de 3 anys	52
8. Bibliografia	54
9. Annexes	56
a. ANNEX 1: Materials i activitats de la sessió 1.....	56
b. ANNEX 2: Materials i activitats de la sessió 2.....	57
c. ANNEX 3: Materials i activitats de la sessió 3.....	58
d. ANNEX 4: Materials i activitats de la sessió 5.....	64
e. ANNEX 5: Materials i activitats de la sessió 6.....	65

f. ANNEX 6: Materials i activitats de la sessió 7.....	66
g. ANNEX 7: Materials i activitats de la sessió 8.....	68
h. ANNEX 8: Materials i activitats de la sessió 9.....	69

1. Introducció

Aquest treball es troba molt relacionat amb la menció d'Audició i Llenguatge. Les assignatures específiques que formen part de la menció i que han fet possible l'adquisició de coneixements per realitzar aquets treball són: Intervenció Psicoeducativa en les Dificultats del Llenguatge en el Context Escolar (22119) i Trastorns del Llenguatge en Educació Primària (22143). També, la 1 Jornada d'Aprenentatge-Servei en les Illes Balears (2016). Tenint en compte la nostra normativa, considero necessari emmarcar aquest treball amb la legislació educativa actual; *Decret 71/2008, de 27 de juny, pel qual s'estableix el currículum de l'educació infantil a les Illes Balears*. En l'esmentada normativa, a l'article 3, referent a la finalitat de l'etapa, es ressalta la importància d'atendre progressivament al desenvolupament afectiu, les relacions socials i les manifestacions de la comunicació i el llenguatge. Les àrees de coneixement de l'Educació Infantil en són 3:

1. Coneixement de si mateix i autonomia personal
2. Coneixement de l'entorn
3. Llenguatges: comunicació i representació

És sobre la tercera, *Llenguatges: comunicació i representació*, on hi desenvoluparé els objectius que al següent apartat estan desenvolupats. Són nombroses les lleis educatives que ressalten la importància del llenguatge com a procés fonamental en el desenvolupament integral de la persona. N'és mostra *Llei Orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa* on hi trobem el concepte de llenguatge molt desenvolupat i un interès progressiu en tractar la importància que té el llenguatge en l'etapa de infantil des d'una perspectiva més organitzada i sistemàtica. Paral·lelament, el treball final de grau s'emmarca dins la metodologia d'Aprenentatge Servei perquè aquesta em permet aprendre mentre ofereix un servei al CEIP, aportar els meus coneixements a una comunitat i millorar un aspecte de la vida real d'altres persones, en aquest cas relacionat amb el llenguatge i la comunicació.

2. Justificació

L'evolució i el desenvolupament del llenguatge durant els primers anys de vida, condicionen les capacitats i les habilitats lingüístiques futures de la persona, Bruner (1985). Aquesta darrera idea no cal tenir-la en compte com una veritat absoluta però sí ens ha d'ajudar a pensar, reflexionar i per tant perfeccionar, sobre les possibles

conseqüències pedagògiques. La comunicació i el llenguatge tenen un pes important dins el currículum o més específicament, dins aquesta àrea, trobem un gran nombre d'objectius, continguts i competències relacionades amb aquest concepte. N'és un exemple l'*Annex del Decret 71/2008, de 27 de juny, pel qual s'estableix el currículum de l'educació infantil a les Illes Balears* i en relació al llenguatge verbal, descriu els següents continguts:

Escoltar, parlar i conversar

- Utilització progressiva de la llengua oral per relacionar-se, expressar-se i comunicar-se en la vida quotidiana i en situacions habituals, reals i funcionals de comunicació, mostrant una actitud positiva envers la comprensió i producció de missatges.
- Comprensió de la comunicació dels adults i d'altres infants, així com de texts i relats orals produïts per mitjans audiovisuals en situacions de la vida quotidiana, mantenint una actitud d'escolta i respecte cap als altres en les situacions comunicatives de grup.
- Iniciativa i interès per participar en situacions de comunicació oral i per enriquir les pròpies produccions orals, utilitzant les normes elementals que regeixen l'intercanvi lingüístic de forma adequada (atenció, to de veu, fórmules de cortesia...) i fent un ús progressiu, segons l'edat, d'un lèxic cada cop més variat i precís.

Tornem al principi del treball per reprendre una idea inicial: **volia oferir un servei a la comunitat educativa del Rafal Vell**. Així doncs, vaig anar a xerrar amb la directora del centre i tot d'una va acceptar la idea de que anés a detectar necessitats, en relació al llenguatge, i dissenyés un programa col·laboratiu d'estimulació del llenguatge entre les tutores de 3 anys i l'AL.

L'escola té la responsabilitat de posar en pràctica tècniques, activitats i estratègies amb l'objectiu de treballar la comunicació no verbal i els prerequisits del llenguatge, enfortir el seu vocabulari, pensar programes d'estimulació del llenguatge oral per tal d'enriquir les experiències lingüístiques dels infants, una manera més d'adquirir nous coneixements.

Plantejament inicial acceptat: visitar les classes un dia qualsevol i formar part de la rutina d'aula. Veure i analitzar les interaccions entre els infants, com s'expressen oralment, quins processos de simplificació lingüística fan i si són adequats per al seu estadi evolutiu, quines habilitats lingüístiques tenen, com expressen els seus coneixements i quines necessitats, en quant als prerequisits del llenguatge, són més prioritàries a l'hora de dissenyar el programa. Amb tot l'anteriorment explicat, i juntament amb el fet de que al CEIP no hi ha un programa d'estimulació del llenguatge oral per escrit, ni un protocol establert entre els mestres, sorgeix la necessitat de dissenyar un programa d'estimulació del llenguatge oral, ajustat a les necessitats dels infants de les classes de 3 anys: 3 anys A; la classe amb el projecte dels peixos i 3 anys B; la classe amb el projecte de la sang.

3. Objectius

Objectiu general

- Estimular el llenguatge oral als alumnes de 3 anys del CEIP Rafal Vell

Objectius específics

- Potenciar la producció lingüística dels infants de la classe de 3 anys del CEIP Rafal Vell.
- Aprendre donant un servei a la comunitat educativa del CEIP
- Facilitar al professorat del centre, un programa d'estimulació lingüística com a eina de desenvolupament del llenguatge oral a l'etapa de 3 anys per tal de prevenir possibles alteracions o dificultats en l'aprenentatge.
- Avaluar l'efectivitat del programa d'estimulació proposat

4. Marc teòric

De tots els programes d'Estimulació del llenguatge oral, destinats a l'etapa d'infantil, que em consultat i analitzat, agafarem com a exemple el Treball Final de Grau de Echaide (2015), a la Universitat Internacional de Navarra, titulat *Propuesta de un programa de intervención psicopedagógica para trabajar el lenguaje oral en educación infantil*. He triat aquest treball com a punt de partida perquè la seva proposta està dirigida al professorat d'Educació infantil i a mares i pares. Té com a finalitat prevenir possibles alteracions en el desenvolupament del llenguatge oral,

oferint pautes i activitats per fer amb els seus fills i alumnes i pretén saber com intervenir amb nens que presenten alteracions en el llenguatge a partir de l'estudi d'un cas en concret. Tenint en compte el desenvolupament de la proposta i les seves característiques, ens vam plantejar millorar-ho de la següent manera:

- Dissenyar un programa d'estimulació del llenguatge oral per a dos grups classes, i no només per a un alumne amb necessitats.
- El disseny del programa ha de permetre la participació i l'aprenentatge de tots els alumnes, no només dels que tenen necessitat o dels que no la tenen.
- Fonamentar el programa d'estimulació en la metodologia Aprenentatge Servei, metodologia que permet la intervenció en contextos reals, l'aprenentatge de coneixements associats a necessitats reals i millora d'algun aspecte de la vida dels estudiants.
- El disseny del programa permet l'avaluació de l'efectivitat de les sessions. Aquesta informació permetrà saber al professorat del centre si estimular el llenguatge oral dels alumnes seguint la proposta de les sessions o no.
- Les activitats proposades en el programa d'estimulació del llenguatge oral d'Echaide, estan dividides entre activitats que es poden fer dins classe i activitats per fer amb l'AL. D'altra banda, les activitats i sessions d'estimulació del llenguatge proposades en aquest treball, estan pensades per fer dins classe, dins l'entorn més conegut dels infants a l'escola, i permeten la participació i el progrés de tots els alumnes, no només d'aquells que presenten dificultats o els que no les presenten.
- El programa i les activitats d'Echaide, per qüestions organitzatives del centre, no es varen dur a terme i, 5 de les 10 sessions programades en aquest programa, es varen poder realitzar amb els destinataris de dit programa d'estimulació del llenguatge oral.

A continuació analitzarem el marc teòric que hem considerat necessari per vertebrar i dur a terme una acurada intervenció sobre el llenguatge oral dels infants de 3 anys del CEIP Rafal Vell.

a. Importància de l'estimulació del llenguatge a l'etapa infantil

Per xerrar, caminar, pensar... necessitem dels altres, dels estímuls socials adequats i en les etapes adequades del nostre desenvolupament. La capacitat per xerrar és el que ens

distingeix d'altres espècies. Sense la parla, no podríem recordar, exterioritzar coneixements, idees, desitjos, interioritzar fets, etc.

L'estimulació es defineix com un conjunt d'estratègies planificades que es posen en marxa amb la finalitat d'afavorir el desenvolupament d'habilitats comunicatives en la persona. És per això que totes les escoles haurien d'implantar un programa d'estimulació lingüística que facilitin i treballin el bon desenvolupament de totes les dimensions del llenguatge, que permetin les interaccions variades, també que possibilitin l'accés a l'ús i forma cada vegada més convencionals i complexes del llenguatge oral. Els mestres tutors, juntament amb l'AL, tenen la important feina de prevenir i/o pal·liar les dificultats en quant al llenguatge que poden afectar al desenvolupament normal de la persona. El desenvolupament lingüístic i la capacitat de comunicació, influeixen directament sobre el desenvolupament global del subjecte. La majoria dels nens de 3 anys, mostren un bon domini de la parla, sobretot tenen experiència en el llenguatge que fa referència al seu entorn i les seves necessitats bàsiques, Bruner (1985). El que sol passar és que aquest fet, ve acompanyat de processos de simplificació lingüística propis de l'edat que normalment, a l'edat de 6-7 anys, es van superant gràcies al desenvolupament propi dels infants i l'estimulació de l'entorn. D'acord amb Hidalgo et al. (2008):

L'atenció, la cura i l'estimulació dels adults, no només és afavoridora, sinó necessària per a un desenvolupament adequat dels nins i nines. (...) les interaccions quotidianes que es mantenen amb els menors dins els context familiar i escolar, els pares i educadors es converteixen en els principals responsables de la promoció i estimulació del desenvolupament dels nins i nines (p. 93).

b. Aspectes propis del llenguatge en la dimensió no verbal

El fet d'estimular oralment el llenguatge, requereix una planificació, tècnica, motivació, interacció amb altres persones, etc. El joc és una activitat que afavoreix el llenguatge i aquests dos conceptes, sempre van de la mà. Quan un alumne arriba a l'escola per primera vegada, ja té coneixements sobre el llenguatge, malgrat no siguin explícits, Bruner (1985). La comunicació no verbal fa referència al llenguatge complementari, al de les paraules. Està format per gestos, mirades, atenció... que posem en pràctica conscient i inconscientment. La comunicació no verbal inclou 3 disciplines: paralingüística, kinèsia i la proxèmia, segons Moreno (2007). Cada una d'aquestes disciplines es divideixen en diferents factors associats al llenguatge oral:

- Paralingüística, els factors associats al llenguatge oral són el to, ritme, volum, silencis i el timbre.
- Kinèsia, els factors associats al comportament són els gestos, la mirada, l'expressió facial, la postura i la proximitat.
- Proxèmia, els factors associats al llenguatge oral és la relació entre la proximitat i l'espai personal.

Segons Monfort y Juárez (1989), l'esquema de progressió cronològica d'activitats del llenguatge en persones entre 3 i 4 anys (edat en la que es situen els nostres destinataris finals) és el següent:

Edat	Dimensió fonètica	Dimensió semàntica	Dimensió morfosintàctica	Exercicis funcionals
3-4 anys	Atenció i discriminació auditiva; seqüències fonètiques senzilles, primers jocs d'estructura temporal. Jocs de motricitat bucofacials.	Denominació en situacions d'experiència i manipulació; primeres denominacions descriptives a partir de gràfics. Primers jocs metalingüístics. Primera activitat d'imitació directa.	Activitats per a la construcció de frases més llargues, incloent les subordinades simples. Estimular l'ús de preguntes. Primera activitat d'imitació directa.	Augment de competències en activitats de demanar i manar. Llibre d'imatges i contes curts. Primeres dramatitzacions col·lectives.

Tot l'anteriorment explicat, ens serveix per il·lustrar la necessitat de no només posar de manifest el treball a realitzar en quant als prerequisits del llenguatge si no també, donar importància al llenguatge com a eina que proporciona a l'infant el mitjà més eficaç per comunicar-se. També, la teoria anteriorment explicada ens serveix com a punt de partida per detectar altres necessitats que puguin tenir els infants associades al llenguatge i la comunicació, a més a més, també és la teoria que ens ha servit com a punt de partida per planificar les activitats. Per exemple, a la segona sessió tenim activitats que treballen la discriminació auditiva i l'atenció (a partir de jocs de taula com la Balena, tubs sonors i Veig Veig). A la cinquena sessió, trobem moltes dinàmiques dirigides a treballar la

imitació directa. A la tercera sessió, amb l'activitat de teatre, treballem les seves primeres dramatitzacions, estructura d'un conte, personatges i la capacitat d'inventar-se una història amb sentit.

c. Pragmàtica

La pragmàtica és una de les dimensions del llenguatge que s'encarrega de l'estudi de l'ús del llenguatge en funció de la relació que s'estableix entre les persones que xerren, el context on es situen i el missatge que donen. Aquest programa d'estimulació del llenguatge oral, es fonamenta principalment en aquesta dimensió perquè ens ajuda a avaluar les següents competències pròpies del llenguatge oral (Bosch, 1997, Pérez y Serra, 1998 i Moreno, 2003): la interacció, l'expressió de necessitats, el repertori d'habilitats comunicatives, el repertori de funcions comunicatives (descripció, demanar, descriure, donar informació i fer requeriments). També, ens ajuda a avaluar si els infants segueixen l'estructura dels fets (jocs, conversa...), la manera en què participen en rutines i les habilitats conversacionals (si inicia, manté o canvia de tòpic).

Tal i com es podrà comprovar a la programació de les sessions, les activitats programades tenen l'objectiu de millorar aquesta dimensió a través de treballar la interacció entre els iguals, d'oferir situacions per tal de que els infants posin en pràctica el fet de demanar i expressar desitjos propis i dels demés, de descriure i localitzar objectes propers i d'adquirir habilitats conversacionals tals com mantenir el tòpic.

Segons Serra et al., (2000), la capacitat de realitzar un discurs oral és una activitat molt complexa que requereix aprendre molts principis d'organització estructural i unes regles que ens regeixen l'ús. Les primeres narracions coherents no apareixen fins als 3 anys (García-Soto i Pérez-Pereira, 1996) i amb la implementació d'aquest programa, el que cerquem és augmentar el repertori d'habilitats lingüístiques i comunicatives dels infants, a més de que els seus discursos tinguin coherència i cohesió. A continuació, exposarem les fites del desenvolupament pragmàtic, entre els 2 i els 4 anys, segons Palacios et al., (2008):

2-4 anys	<ul style="list-style-type: none"> - Desenvolupen l'habilitat per conversar. - Utilitzen la petició directa (em dones la pilota?) - Comencen a utilitzar la petició indirecta (tens pilotes?) - Són capaços d'alterar l'ordre de la frase per destacar el que volen dir.
-----------------	---

Amb més detalls, Rusell (20017) ens descriu les fites del desenvolupament pragmàtic en infants entre 36-48 mesos d'edat:

36-48 mesos	<ul style="list-style-type: none"> - Comprenen gran part del que es diu. - Participa en jocs de representació. - Canvia el codi (adapta el llenguatge en funció de l'interlocutor). - Demana permís. - Comença a tenir opinions. - Corregeix als demés. - Acaba adequadament una conversa. - Realitza narracions primitives. - Manté el tòpic en més de tres torns. - Utilitza les pauses com a clau per prendre la iniciativa de paraula. - Anticipa el següent torn per xerrar. - Tenen tendència a completar les idees expressades per altres. - Infereix informació de fons a les històries.
--------------------	--

Tenint en compte el significat de pragmàtica, dit programa aposta per la utilització del llenguatge oral en distintes situacions i amb funcions variades per tal de transmetre les regles pragmàtiques del llenguatge i el desenvolupament d'aquesta dimensió lingüística. Mitjançant activitats de recerca, d'expressió corporal, de memòria auditiva, de creació d'històries, activitats cooperatives i entre d'altres desenvolupades a la **programació de sessions**. Malgrat això, és molt complicat oferir una activitat que només treballi un aspecte o dimensió del llenguatge. Així doncs, la proposta d'activitats també treballa

altres dimensions com la semàntica, amb la introducció de nou vocabulari o la fonologia, amb activitats de buf, respiració i repetició de fonemes /r/, /r̄/, /l/ i /j/.

d. Continguts treballats a les sessions

La intervenció amb els infants ha de seguir els principis de l'escola inclusiva, i tal i com recomana Sastre, M. (2015), estratègies educatives d'interacció verbal com encadenaments, correccions implícites, expansions, expressions valoratives i imitacions. Seguint en la mateixa línia, no convé oblidar les tècniques per a orientar la intervenció en diferents components del llenguatge d'Acosta i Moreno (2007):

- 1) Narració: Treballarem l'estructura narrativa a través de guions que seran modelats, representats o verbalitzats. En quant a la cohesió, farem correccions implícites sobre noms, articles i informació referencial. Lèxic: farem correccions implícites sobre l'ahir i el futur.
- 2) Semàntica: Vocabulari i categorització gramatical. Ús de pictogrames d'ARASAAC per fer categories semàntiques i recuperació de paraules: animals, persones, cultures, temps, rutines, jocs i oficis.
- 3) Fonologia: Activitats de producció. Jocs d'imitació i jocs naturals que ajudin a produir nous sons o a reforçar d'altres com /r/, /r̄/, /l/ i /j/.
- 4) Sintaxis i morfologia: la intervenció es conduirà amb la conversa i s'utilitzarà l'andamiatge o preguntes d'alternativa forçada tipus: Vols fer la teva història d'animals o de persones? Fa sol o plou? Està tot sol o té més amics? Estan al bosc o a l'escola?

Els autors Acosta i Moreno (2007) proposen els següents prerequisits del llenguatge oral: la relaxació, l'atenció, la percepció visual i auditiva, la discriminació visual i auditiva, el ritme i l'entonació, la capacitat d'imitació, la comunicació gestual comprensiva, la comunicació gestual i expressiva, la memòria visual i auditiva i la percepció espai-temps (el buf s'ha eliminat d'aquesta llista per raons d'eficàcia). A continuació, il·lustraré la selecció de prerequisits d'aquests autors, juntament amb els continguts i objectius específics que se'n deriven dels continguts; eix teòric important per explicar i desenvolupar dit programa d'estimulació del llenguatge oral. La selecció dels prerequisits la varen dur a terme les tutores dels respectius cursos:

PREREQUISITS	CONTINGUTS	OBJECTIUS ESPECÍFICS
Relaxació	Relaxació activa i passiva. (1) Expressió oral. Expressió d'habilitats i desitjos d'un mateix i dels demés. (2)	Millorar la psicomotricitat fina. (1) Augmentar l'interès per comunicar-se. (2) Afavorir les bones relacions entre els iguals. (3) Relaxar-nos per nosaltres mateixos. (4) Relaxar-nos amb l'ajuda dels altres. (5)
Ritme i entonació	Rimes en moviment: integració de la lateralitat i activació dels hemisferis. (3) Exercitació de la memòria. (4) Expressió corporal i artístiques per part dels alumnes. (5)	Ampliar vocabulari. (6) Adquirir fluïdesa expressiva. (7) Millorar les habilitats comunicatives. (8) Millorar la coordinació visio-motriu per imitació o amb jocs per treballar la psicomotricitat fina. (9) Millorar la consciència espacial. (10)
Discriminació visual i auditiva	Discriminació de so, silenci i renou. (6) Discriminació auditiva. (7)	Treballar la discriminació visual a través de jocs. (11) Millorar la discriminació fina i gruixada. (12) Respectar els torns de paraules. (13) Millorar la capacitat d'escolta. (14) Treballar el control de la frustració. (15) Estimular l'ús de preguntes. (16)

Atenció i memòria	Fonologia. Motricitat bucofacial a partir d'exercicis linguals, respiratori i de buf. (8) Habilitats perceptives i motrius. (9) Discriminació visual i auditiva. (10) Habilitats comunicatives: parlar i escoltar. (11)	Millorar la capacitat d'escolta. (17) Treballar l'atenció amb la imitació. (18) Treballar la memòria visual a través de jocs. (19) Millorar la lateralitat. (20) Respectar els torns i els jocs dels altres. (21)
Comunicació gestual i comprensiva	Expressió oral. Expressió d'habilitats i desitjos d'un mateix i dels demés. (12) Lèxica semàntica. Introducció i ampliació de nou vocabulari. (13) Habilitats comunicatives: parlar i escoltar. (14)	Prevenir i detectar possibles alteracions en el desenvolupament del llenguatge. (22) Desenvolupar l'habilitat lingüística d'escoltar. (23) Millorar la comprensió de paraules bàsiques. (24)
Comunicació gestual i expressiva	Morfosintaxis. Capacitat per construir frases més llargues i estimular l'ús de les preguntes. (15) Lèxica semàntica. Introducció i ampliació de nou vocabulari. (16) Habilitats comunicatives: parlar i escoltar. (17)	Afavorir l'aprenentatge de la nostra llengua oralment. (25) Treballar la comunicació gestual i expressiva. (26) Afavorir l'expressió artística i corporal dels alumnes. (27) Expressar oralment desitjos propis i dels demés. (28) Desenvolupar l'habilitat lingüística de parlar. (29)

Rimes en moviment

Les *rimes en moviment* són cançons curtes i melòdiques, acompanyades de moviments facilitadors de fonemes que activen en els infants de manera simultània, el pla físic, emocional i social, Chubarovsky (2014). Segons l'autora, Tamara Chubarovsky, les rimes en moviment preparen per a l'aprenentatge, activen als alumnes. Ressalten l'element

musical del llenguatge, tal com el ritme, la melodia de les frases i la sonoritat de certs fonemes. Aquest recurs acompanyant de moviments de dits, mans i cos, desenvolupen l'aspecte sensorial des del tacte, la psicomotricitat i la lateralitat des del moviment. També, des del moviment, desenvolupen els òrgans des d'on es produeix el so i desenvolupa l'aspecte afectiu a través del to de veu, la sonoritat dels fonemes i de les paraules.

El ritme, sempre present en les rimes, influeix en la respiració, sistema circulatori i ens dóna sensació de benestar, Ribas (2003). Els moviments simètrics (mans, braços i cames que fan el mateix), són la primera passa cap a una bona lateralització i connectivitat d'hemisferis. Sempre que toquem a l'alumne o que aquest es toqui a sí mateix, afavorim la millora de la geografia corporal i el sentit del tacte. Quan movem els dits amb agilitat, facilitem les connexions neurològiques i la bona articulació del llenguatge, dits àgils signifiquen "ment àgil", Chubarovsky (2015).

Segons una idea extreta del llibre *Cuentos para ver, oír y sentir. Didáctica del teatro pedagógico y terapéutico*, les rimes amb moviment promouen una bona articulació i una parla correcta i clara. A més, la repetició fonològica intrínseca a les rimes, afavoreix la consciència fonològica.

Per aquests motius, s'inclouran les rimes en moviment a les sessions d'aquest programa i sempre durant els primers 5 minuts.

5. Metodologia

Des del començament dels estudis de la carrera, sabia que havia de fer un treball final de grau i, el que sempre he tingut clar, és que volia fer un treball que aportés alguna millora, que servís a una persona o a un grup de persones. Seguint aquesta idea, aquest treball n'és mostra d'això. El CEIP Rafal Vell es caracteritza per assumir tots i cada un dels principis de l'escola inclusiva. Treballen seguint un model comunitari que, a l'Estat Espanyol, rep el nom de comunitats d'aprenentatge que segons C. Pallàs (2008); és un procés de transformació social i cultural d'un centre educatiu i del seu entorn, amb l'objectiu d'aconseguir una societat de la informació per totes les persones basades en l'aprenentatge del diàleg, mitjançant una educació participativa de la comunitat que es concreta en tots els espais, inclosa l'aula. La seva metodologia es basa en la igualtat d'oportunitats per tots, aprenentatges accelerats mitjançant grups interactius, cohesió social i convivència, accés, selecció i tractament crític de la informació, augment del

temps i espai educatius en els alumnes, voluntariat i en la dotació de recursos. També ensenyen a afrontar els conflictes de forma positiva i els destinataris de la interculturalitat són la minoria i les majories. Segons tot l'abans descrit, tinc molts motius per aprendre d'aquesta escola, amb els seus professionals i la seva metodologia. És per això que he emmarcat aquest treball dins la metodologia d'Aprenentatge Servei (a partir d'ara ApS) que té per objectiu aprendre oferint un servei a la comunitat.

L'ApS, segons Aramburuzabala (2016) és una forma d'educació experiencial que integra el servei a la comunitat amb l'aprenentatge per tal d'enriquir l'experiència d'aprenentatge, ensenyar responsabilitat cívica i enfortir a les comunitats. Té 4 requisits bàsics; la pràctica educativa ha de ser reflexiva, participativa, ha d'aportar aprenentatges i ha d'oferir un servei. Els fonaments teòrics d'aquesta metodologia són la Pedagogia activa, col·laborativa i transformadora. També, té principis del Constructivisme, inclusió educativa, comunitats d'aprenentatge i investigació-acció. Destaquen autors importants i amb molta trajectòria dins el món educatiu com Paulo Freire i la seva Pedagogia crítica (per la reflexió i l'acció) i també John Dewey amb la teoria *Aprendre fent*.

D'altra banda, les activitats que es proposen en aquest treball, també segueixen els següents principis extrets d'Acosta (2007):

- Tenir en compte el llenguatge dins els continguts de totes les activitats que es proposen a l'aula.
- Estimular la interacció verbal entre els iguals.
- Respectar la iniciativa de l'alumnat, oferint-les oportunitats per a comunicar-se.
- Proporcionar situacions significatives, llocs on els alumnes puguin interaccionar de manera natural entre els iguals.
- Valorar tots els intents per comunicar-se.

Per acabar, són molts els autors que han demostrat amb base científica, que s'aprèn millor quan es duu a la pràctica el que s'intenta aprendre. Per exemple Blair (2000) i la seva piràmide d'aprenentatge, on el fet d'ensenyar als altres i fer pràctiques, fa que l'aprenentatge sigui actiu i significatiu. Personalment, crec que aprens més i millor quan aquesta pràctica educativa està associada a una necessitat social, en aquest cas, la necessitat que tenen els alumnes de 3 anys del CEIP Rafal Vell. Per acabar, la intervenció es caracteritzarà per una metodologia inclusiva, basada en la presència, la participació i

el progrés de tots els alumnes. Les sessions proposades pretenen que tots els infants participin i, la cooperació i la relació entre iguals, permetran el desenvolupament del llenguatge. Seguint els principis de la intervenció naturalista, les sessions es desenvoluparan a les seves classes, d'aquesta manera l'estimulació i el desenvolupament del llenguatge, es duran a terme al context proper dels educands.

a. Descripció del context

El CEIP Rafal Vell està format per 18 unitats (6 d'educació infantil, 3, 4 i 5 anys), i 12 d'educació primària (de 1er a 6^è). És una escola amb uns 450 alumnes de mitjana anual. La seva ràtio és de 25/27 alumnes per classe i fa l'ensenyament en català, com a llengua pròpia de les Illes Balears. És també aquesta la llengua vehicular en les relacions entre tots els integrants de la comunitat educativa i entre aquests i l'exterior. La comunitat educativa del CEIP Rafal Vell, integrat per alumnes, mestres, famílies i personal no docent, es defineix com a escola pública i laica que pretén aconseguir, a través de la convivència en llibertat, persones educades i formades en el pluralisme i valors democràtics que la societat actual demanda. Treballen seguint un model comunitari que, a l'Estat Espanyol, rep el nom de comunitats d'aprenentatge que segons R. Vall; és un procés de transformació social i cultural d'un centre educatiu i del seu entorn, amb l'objectiu d'aconseguir una societat de la informació per totes les persones basades en l'aprenentatge del diàleg, mitjançant una educació participativa de la comunitat que es concreta en tots els espais, inclosa l'aula.

La seva metodologia es basa en la igualtat d'oportunitats per tots, aprenentatges accelerats mitjançant grups interactius, cohesió social i convivència, accés, selecció i tractament crític de la informació, augment del temps i espai educatius en els alumnes, voluntariat i en la dotació de recursos. També ensenyen a afrontar els conflictes de forma positiva i els destinataris de la interculturalitat són la minoria i les majories.

b. Descripció dels grups

Per tal de proposar un programa d'estimulació del llenguatge el més ajustat a la realitat de les classes, m'he reunit amb les tutores i la PT. He pogut conèixer i interactuar amb els alumnes durant un dematí. Em vam deixar formar part de la rutina d'entrada a classe, el bon dia, l'assemblea i el pati. Després d'haver-me passat per les dues classes, les tutores, la PT i jo, ens vam reunir per tal de posar en comú les necessitats en quant al llenguatge dels alumnes, detectades per les professionals des del començament de curs i

les meves, fruites d'interaccions al llarg d'un matí (veure l'apartat **Avaluació inicial**). El programa d'estimulació parteix de la següent idea: *la quantitat i qualitat de les interaccions orals entre els infants dins classe, és reduïda i al centre s'ha de programar.*

c. 3 anys A, la classe amb el projecte dels peixos.

És un grup de 23 infants dels quals un d'ells passarà la resta del curs vivint fora. A continuació s'il·lustra una taula descriptiva de la classe:

Nº de nens	Nº de nines	Nº d'infants L1 castellà	Nº d'infants amb L1 català	Nº d'infants L1 altres	Nº d'alumnes diagnosticats	Tipus d'afectació
13	10	10	7	6	4	4 amb Retard Maduratiu (RM).

Observacions: les llengües que no són castellà ni català, són francès, àrab, anglès i un dialecte africà. Un dels 22 alumnes, va sofrir d'hemiparèsia però encara està pendent de valoració per part de l'orientadora del centre. També un infant que té seguiment per part de la PTSC (Professional Tècnica de Serveis a la Comunitat). Hi ha dos infants de família monoparental.

Primeres impressions de la classe 3 anys A

Segons com es desenvolupaven les activitats proposades a classe, en general no vaig percebre problemes en la comprensió oral llevat d'un cas que va sofrir una ruptura comunicativa. Durant el moment de l'assemblea, un terç de la classe participava activament en les converses, els altres no participaven o només ho feien quan se'ls demanava directament. La majoria sap esperar el seu torn de paraula, llevat d'un cas en concret que interromp tot el temps. Es mostren respectuosos, escolten als altres, participen més en petit grup i les seves aportacions s'ajustaven al tema. Fan servir vocabulari après, la majoria explica de forma ordenada petites històries i tenen un llenguatge ric i fluid. Comparen i relacionen conceptes, tenen prou domini de les seves habilitats manuals i, els agrada experimentar i descobrir coses noves.

d. 3 anys B, la classe amb el projecte de la sang.

És un grup de 22 infants on la gran majoria té un bon nivell d'expressió i comprensió oral.

Nº de nens	Nº de nines	Nº d'infants L1 castellà	Nº d'infants amb L1 català	Nº d'infants L1 altres	Nº d'alumnes diagnosticats	Tipus d'afectació
9	13	15	4	3	3	1 amb Retard Maduratiu (RM), 1 Retard del Llenguatge (RLL) i un Trastorn d'Espectre Autista (TEA).

Observacions: les llengües que no són castellà ni català, són àrab i búlgar. 3 alumnes presenten dificultats d'expressió, més concretament articulatòries, costa molt d'entendre-los. Dos dels alumnes diagnosticats, van a un servei extern amb sessions setmanals de psicòleg/a, logopèdia al Servei de Valoració i Atenció Primerenca (SVAP). Concretament l'alumne diagnosticat amb RM, a part del suport que rep a l'escola, va a un fisioterapeuta i amb una psicòloga privada.

Primeres impressions de la classe 3 anys B

La majoria, s'han adaptat bé a les rutines de classe. Segons com es desenvolupaven les activitats proposades a classe, en general no vaig percebre problemes en la comprensió oral en castellà, sí en català. Les seves expressions orals eren adequades a la seva edat. En alguns casos el llenguatge era ric i fluid, en altres feien servir el vocabulari treballat i après, alguns amb capacitat d'explicar de manera ordenada una seqüència. Mentre participaven en petits grups, els integrants varen esperar el seu torn de paraula, escoltaven als altres, feien preguntes i fins i tot proposaven idees. Les aportacions que feien a la conversa, s'ajustaven al tema i empraven un to de veu adequat.

Descripció dels grups de 3 anys segons l'AL

A nivell general, els infants de 3 anys de les dues classes presenten un llenguatge molt infantil. Produeixen moltes errades articulatòries com substitucions, omissions i distorsions. Tenen poc lèxic per expressar-se, la qual cosa fa que molts d'ells es frustrin i acabin pegant per aconseguir allò que volen. El nivell comprensió és major a l'expressiu

i l'estructuració de frases és molt senzilla, tot i així, són capaços d'expressar idees i necessitats. En quant al raonament, són grups on es pot treballar les hipòtesis. Tenint en compte tot l'anteriorment explicat, tant per les tutores com per l'AL del centre, a continuació detallarem la proposta d'intervenció ajustada a les necessitats dels alumnes:

e. Proposta d'intervenció

Donada la importància de l'estimulació primerenca del llenguatge a infantil, de l'etapa evolutiva i les característiques individuals i grupals de les classes, proposem un taller d'estimulació del llenguatge oral per als alumnes de 3 anys del CEIP Rafal Vell basat en els requisits del llenguatge, amb els seus respectius continguts descrits anteriorment, i fonamentat en el desenvolupament de la dimensió pragmàtica.

f. Organització de les sessions

Per tal d'oferir-les als infants sessions més profitoses i que puguin rebre una constant interacció verbal com a reforç positiu, disposem de les sessions anomenades *Grups interactius* on es fan desdoblaments de grups. Amb la classe de 3 anys A, es duen a terme els dimecres a la segona hora, de 9:20h a 10:10h. Amb la classe de 3 anys B, els divendres a tercera hora de 10:10h a 11:00h. Tant a una classe com l'altre, les tutores aprofiten per dividir el grup en dos subgrups, de tal manera que la meitat del grup, durant la primera mitja hora fa psicomotricitat o racons i l'altre, la sessió d'estimulació del llenguatge oral amb l'AL a classe. La segona mitja hora, a l'inrevés. El criteri de formació de grups és l'heterogeneïtat. El grup de treball és de 10 a 12 nens i nines i durant el 3r trimestre (abril, maig i juny).

Com que aquest programa és una demanda del CEIP Rafal Vell i a la vegada un treball final de carrera, hores per planificar les sessions d'estimulació i la preparació del material, no calen. Tot i així, propós una hora de reunió setmanal, abans de les sessions d'estimulació, per tal de que la tutora del grup es coordini amb l'AL i tractin temes com:

- Adaptacions dels materials.
- Adaptacions de les activitats.
- Posar en comú els objectius a treballar durant les sessions.
- Possibles canvis d'activitats per motius aliens a la programació.

També, tindran una hora, els divendres, per tal d'avaluar les sessions setmanals:

- Compartir impressions sobre els alumnes.

- Fer el traspàs d'informació sobre l'estat i evolució dels alumnes en quant al llenguatge i la comunicació. Mirar proposta d'avaluació de procés.
- Què activitats han funcionat i quines no? Per què?

g. Estructura de les sessions

És molt important que les sessions tinguin la mateixa estructura, d'aquesta manera, els alumnes saben el que s'espera d'ells i la feina que han de fer. Les sessions es desenvoluparan de la següent manera:

- 1- **Atenció:** tindrà una durada de 5 minuts i es realitzaran, generalment, exercicis d'imitació. L'objectiu és ficar als alumnes dins les sessions: "Hola, na Dayana és aquí". Es treballarà principalment, els prerequisits de l'atenció, memòria, el ritme i l'entonació. També es comentarà:
- 2- **Què farem avui?:** es dedicarà temps a explicar el desenvolupament de la sessió. Aquest punt és important, sobretot, per als infants amb dificultats d'aprenentatge i TEA.
- 3- **Desenvolupament de la sessió:** Serà molt important utilitzar estratègies d'interacció verbal per tal d'afavorir la interacció verbal entre els iguals i amb l'adult, estratègies verbals de manteniment de la conducta i de motivació. Són infants de 3 anys i la seva atenció i concentració han d'augmentar progressivament. Tindrà una durada de 15 minuts. Juntament amb la segona part, les activitats proposades prioritzen els prerequisits de comunicació gestual i expressiva/ comunicació gestual i comprensiva.
- 4- **Assemblea/Relaxació:** Totes les sessions tancaran en forma d'assemblea o d'activitat de relaxació. Tindrà una durada de 10 minuts i en el cas de l'assemblea, es demanarà als alumnes: A què heu jugat avui? Què vos ha agradat més? Què no vos ha agradat?... En cas de que es faci relaxació, es proposaran activitats amb l'objectiu de tornar a la calma i d'autoconeixement. És per això que en aquesta part es prioritzarà el treball i la millora de prerequisits com relaxació i discriminació visual/auditiva.

A totes les sessions, els alumnes trobaran una activitat o dinàmica que han fet a la sessió anterior. D'aquesta manera, podem dir que tenen un caràcter cíclic i que permeten sentiments de seguretat i confiança en un mateix i en allò que fa.

h. Temporització

Aquest Programa d'Estimulació del Llenguatge Oral per als alumnes de 3 anys, s'aplicarà durant el tercer trimestre del curs escolar 2018-2019 durant els mesos d'abril, maig i juny fent un total de 10 setmanes. S'aplica durant el tercer trimestre perquè coincideix amb el meu període de pràctiques d'AL a l'escola i cada sessió té una durada de 30 minuts.

i. Programació de les sessions

SESSIÓ 1 (Setmana del 1 al 5 d'abril)	
Objectius d'aprenentatge: 14, 18, 20, 22 25, 26 i 27.	
Nom de l'activitat: <i>La petita llavor.</i>	
Desenvolupament de l'activitat	
1- Atenció 5': Rimes en moviment, la cançó del <i>Cocodril</i> . ANNEX 1. Amb aquesta cançó treballarem la lateralitat i l'estimulació del llenguatge. Els alumnes hauran d'imitar els moviments i cantar la cançó. Vídeo ANNEX 1.2.	
2- Què farem avui?: Presentarem el llibre <i>La petita llavor</i> , per Rosa M. Pujol Clapés, sembrarem una llavor i ens farem massatges.	
3- Sessió 15': Contarem el conte, adaptació pròpia de <i>La petita llavor</i> , asseguts en rotllana al cuc. ANNEX 1.3. Materials: conte, 12 envasos de iogurt, terra, llavors de plantes florals, una flor i titelles de cases. Hi incorporarem moviments, mentre contem el conte, com volar, caure, créixer i bufar per intentar tombar la flor. Les preguntes i els moviments estan descrits a l'ANNEX 1.3. Finalment, sembrarem la nostra llavor d'una planta floral.	
4- Relaxació 10': Material necessari: plomes i música relaxant amb sons de la natura. Mentre es reproduceix la música, ANNEX 1.4, els alumnes es col·locaran per parelles i s'hauran de fer massatges amb les plomes per tot el cos. En el cas que els alumnes TEA no acceptin el tacte d'altres nens o de la mestra, podran fer ells els massatges o simplement tombar-se en terra i relaxar-se.	
Continguts del llenguatge: 1, 3, 6, 9, 12, 15 i 16.	

SESSIÓ 2

(Setmana del 8 al 12 d'abril)

Objectius d'aprenentatge: 9, 11, 18, 19, 21, 22 i 28.

Nom de l'activitat: Jocs de taula.

Desenvolupament de l'activitat

- 1- Atenció 5': Rimes en moviment, la cançó del *Cocodril*. ANNEX 1. Amb aquesta cançó treballarem la lateralitat i l'estimulació del llenguatge. Els alumnes hauran d'imitar els moviments i cantar la cançó.
- 2- Què farem avui?: Explicarem els diferents jocs de taula que hi trobaran, on estaran i com ens organitzarem. La majoria són jocs que podem crear fàcilment així que en farem 3 còpies, de cada joc per si n'hi ha més d'una parella que vol jugar al mateix. En acabar, ens seurem en rotllana al cuc i xerrarem de com han anat els jocs.
- 3- Sessió 15': Joc de la balena ANNEX 2. Jocs de memòria ANNEX 2.1. Veig Veig... ANNEX 2.2. La mestra haurà de passar per les diferents parelles per tal de comprovar si juguen com cal, si es respecten entre ells, en el cas de que hi hagi conflictes mediar i jugar amb ells.
- 4- Assemblea 10': Asseguts al cuc, demanarem als alumnes què hem fet avui? A què han jugat? Quin joc els ha agradat més? Quin joc no els ha agradat? A quins jocs vos agradaria jugar?

Continguts del llenguatge: 9, 10, 11 i 12.

SESSIÓ 3

(sessió del 17 d'abril i del 3 de maig)

Objectius d'aprenentatge: 2, 6, 7, 12, 14, 17, 21, 22, 23, 24, i 29.

Nom de l'activitat: Teatre *Els animals*.

Desenvolupament de l'activitat

- 1- Atenció 5': Cançó de *Les manetes* ANNEX 3. Les cançons i els moviments de les mans, és una bona manera d'activar el cervell, de ficar-los a la sessió.
- 2- Què farem avui? 5' Explicació breu del conte, presentació dels personatges i de la dinàmica de l'activitat. Hauran d'escoltar la història i podran fer preguntes als personatges. Per acabar, un exercici de relaxació on ens haurem de tombar en terra.

- 3- Sessió 15': D'una manera lúdica i motivadora per als alumnes, introduïrem un teatre a classe per tal d'estimular l'articulació, l'expressió oral i la interacció entre mestres-alumnes i entre iguals. També, és una bona manera d'introduir nou vocabulari, de reforçar-ho o fins i tot d'adquirir o consolidar noves estructures gramaticals. Es farà a través del teatre amb titelles titulat *Els animals*. ANNEX 3.2. El conte serà curt perquè s'haurà de dedicar temps a explicar la funció del teatre dins l'aula i l'organització dels personatges per categories gramaticals. Les titelles d'aquest conte estan recollides a l'ANNEX 3.3.
- 4- Relaxació 10': *Ara som...* Tombats en terra, mourem el nostre cos segons els estats de tensió i relaxació associats a materials, un de rígid i un altre tou, de manera intercalada: fusta, aigua, gel, xiclet, ferro, flam... Es recomana música relaxant per ambientar.

Continguts del llenguatge: 1, 7, 8, 10, 11,12, 13, 15 i 17.

SESSIÓ 4

(Setmana del 6 al 10 de maig)

Objectius d'aprenentatge: 18, 20, 22, 23, 25, 26, 27 i 29.

Nom de l'activitat: Jocs de taula i històries per contar.

Desenvolupament de l'activitat

- 1- Atenció 5': Cançó de *Les manetes*. ANNEX 3. Les cançons i els moviments de les mans, és una bona manera d'activar el cervell, de ficar-los a la sessió.
- 2- Què farem avui?: A la sessió d'avui jugarem als jocs de taula que vam introduir la sessió passada però a més, jugarem a contar-nos històries entre nosaltres. Acabarem amb una sessió al cuc xerrant del què hem fet avui.
- 3- Sessió 15': A la classe hi haurà 4 estacions: la primera amb el joc de la balena, la segona amb els jocs de memòria, la tercera amb el Veig Veig i la darrera amb el teatre. Com sempre, l'agrupació i la tria dels jocs, es fa segons la preferència dels alumnes. La mestra d'AL, motivarà als alumnes, en petits grups, a que es contin històries entre ells.
- 4- Assemblea 10': Asseguts al cuc, demanarem als alumnes què hem fet avui? A què han jugat? Quin joc els ha agradat més? Quin joc no els ha agradat? A quins jocs vos agradaria jugar?

Continguts del llenguatge: 4, 9, 10, 11, 14, 15 i 16.

SESSIÓ 5

(Setmana del 13 al 17 de maig)

Objectius d'aprenentatge: 15, 17, 18, 19, 21, 22 i 25.

Nom de l'activitat: Canta-jocs amb Mel i Sucre.

Desenvolupament de l'activitat

- 5- Atenció 5': Joc *Sons dels animals*. ANNEX 5. Cartes amb animals on els infants, per torns, hauran d'imitar els seus sons fent onomatopeies. També, l'adult introduirà una variant del joc: fer l'onomatopeia i que l'infant hagi de reconèixer l'animal assenyalant-lo. Es treballa l'atenció i la consciència auditiva amb l'objectiu de que els infants prenguin consciència de les característiques dels sons. ANNEX 5.1.
- 6- Què farem avui?: Alguns alumnes coneixen a Mel i Sucre perquè els han vist en festes populars per l'illa. Tot i així, explicarem que són cançons que ens conviden a jugar i cantar. Hauran, també, d'imitar els moviments de la mestra. Acabarem amb un joc de moviment de cara per relaxar-nos.
- 7- Sessió 15': A partir de les cançons d'aquest grup musical, ANNEX 5.2, els alumnes hauran de cercar colors, pensar en una coseta, anar a una festa, imitar animals, viatjar amb el tren Xi-cu Xi-cu, formar la tribu Etúkele i si poden, ballar com els de Mel i Sucre. L'AL haurà de conduir la sessió, motivant als alumnes a ballar, cantar les cançons, seguir les coreografies, participar a les dinàmiques i acompanyar als que més ho necessiten. Material: bolles de colors, CD De Colors de Mel i Sucre i reproductor musical. Les coreografies i les cançons d'aquest conjunt musical, permet als infants treballar la lateralitat (dreta-esquerra, dalt-baix, dintre-fora), el seguiment d'ordres, coordinació ull-mà, ull-peus, l'atenció i la memòria, la introducció i l'ampliació de vocabulari en català, comprensió a partir d'endevinalles, discriminació auditiva amb sons d'animals i ritme i entonació de la parla.
- 8- Relaxació 10': *Cara de...* Amb ajuda dels músculs de la cara, també ens podem relaxar. Asseguts en terra i mirant-nos, posarem cara de llimona, lleó, caramel enganxós, de cotó de sucre, taronja, etc.

Continguts del llenguatge: 1, 2, 4, 5, 7, 9, 13 i 16.

SESSIÓ 6

(Setmana del 20 al 24 de maig)

Objectius d'aprenentatge: 22, 23, 25, 28 i 29.

Nom de l'activitat: Jocs de taules 2

Desenvolupament de l'activitat

- 1- Atenció 5': Reconeixement de sons. Es reproduirà una música amb sons ambientals. A mesura que es van presentant els diferents sons, ens mourem per la classe imitant els animals. Els alumnes que no vulguin participar, podran seure al cuc tranquils. ANNEX 6.
- 2- Què farem avui?: Explicarem amb alumnes en què consisteixen els dos nous jocs que s'incorporen a la secció Jocs de taula. Sons d'animals i la Caixa de sorpreses. Acabarem amb una activitat que haurem d'endevinar objectes a partir del so.
- 3- Sessió 15': S'incorporarà a la secció de Jocs de taula, el joc anomenat **Cerca'm els sons iguals**. Són 12 tubs sonors, farcits de materials diferents com pedres, sorra... La meitat dels tubs són de color vermell i l'altre blau. L'objectiu és emparellar els sons de la caixa blau, amb els de la caixa vermell. La capacitat de discriminar sons iguals i diferents és l'habilitat necessària per desenvolupar aquesta activitat correctament. ANNEX 6.1. Caixa de sorpreses: caixa folrada de negre, amb un forat rodó per a que els infants fiquin objectes i les seves mans i signes d'interrogació al voltant aferrats. Jugaran a amagar objectes i fer que el company el descobreixi només amb el tacte. Afavorirem l'ús de preguntes en relació al que senten. ANNEX 6.2.
- 4- Relaxació 10': Jugarem a *Endevina el so*. Consisteix en presentar objectes de la classe (propers pels nens) i fer-los sonar. Treballarem la discriminació auditiva entre els objectes metàl·lics, de fusta i de plàstic. Després de que tots els alumnes hagin vist els objectes que hi ha dins la safata i s'hagin asseguts al cuc, farem sonar els diferents objectes i demanarem: Què sona? Després de 3 intents, intentarem treballar la memòria auditiva presentant el so de dos objectes. Si tots ho fan bé, passarem a 3 objectes, 4... Materials: a elecció del mestre.

Continguts del llenguatge: 5, 6, 10, 11, 14, 15 i 17.

SESSIÓ 7

(Setmana del 27 al 31 de maig)

Objectius d'aprenentatge: 7, 22, 23, 25, 27 i 29.

Nom de l'activitat: La meva llavor.

Desenvolupament de l'activitat

- 1- Atenció 5': Rimes en moviment *El barrufet*. ANNEX 7. Els alumnes hauran d'imitar els moviments i cantar la cançó, curta, repetitiva i melòdica. Treballaran la coordinació ull-mà, a la vegada que articularan diferents fonemes i practicaràn la respiració.
- 2- Què farem avui?: Xerrarem de la llavor que havíem sembrat, a veure si ja li poden veure la cara (durant les 6 setmanes que han passat, la tutora i el grup les han cuidades). La dibuixarem amb tempera i acabarem asseguts al cuc.
- 3- Sessió 15': La planta haurà germinat i els alumnes podran veure i dibuixar la seva planta. En primer lloc, a partir de preguntes, recordarem el conte de La petita llavor. ANNEX 7.1. Després, asseguts en els seus llocs i amb la planta al davant, demanarem: Com és la teva llavor? Així, sempre que vulguin, verbalitzaran el que hi veuen. Mentre pinten la seva llavor, es sentirà de fons la lectura dramatitzada del conte. ANNEX 7.2. D'aquesta manera, els alumnes recorden millor la història. Tindran a l'abast diferents instruments per fer estampacions en el seu dibuix.
- 4- Relaxació 10': *Cara de...* Amb ajuda dels músculs de la cara, també ens podem relaxar. Asseguts en terra i mirant-nos, posarem cara de llimona, lleó, caramel enganxós, de cotó de sucre, taronja, etc.

Continguts del llenguatge: 3, 5, 8 i 9.

SESSIÓ 8

(Setmana del 3 al 7 de juny)

Objectius d'aprenentatge: 2, 3, 20, 21, 22, 23 i 24.

Nom de l'activitat: Jocs de vocabulari.

Desenvolupament de l'activitat

- 1- Atenció 5': Rimes en moviment *Som aquí*. ANNEX 8. Aquesta dinàmica d'introducció, com les altres descrites a les sessions anteriors, ens serveix per estimular als nens inactius, centrar als alumnes més inquiets, treballar amb el

sentit tàctil i millorar la consciència corporal. D'una manera molt simple, també ajudem a millorar el vincle entre els iguals i amb l'adult. Es fa per parella i la mestra serà el model.

- 2- Què farem avui?: Jugarem a *La reina diu*, després al joc de les làmines i acabarem amb una sessió de relaxació a la zona del cuc.
- 3- Sessió 15': El primer joc es titula *La reina diu* i treballarem el vocabulari de les coses de classe. La reina, la mestra d'AL, donarà consignes als nens, tals com; la reina diu que m'heu de dur un llibre, la reina diu que m'heu de dir una ploma... La mestra s'haurà d'identificar com a reina, posant-se un capell màgic al cap, amb poders per manar. ANNEX 8.1. Material: Capell de reina. El segon joc és per treballar el vocabulari referent a l'espai: dalt, baix, dintre, fora, dreta i esquerra. Tots els alumnes tindran una làmina buida i una altra amb figures. La làmina buida s'haurà de completar com l'altre aferrant-hi les figures amb velcro. ANNEX 8.2. Material: 50 targetes: 15 buides i 35 amb dibuixos. 40 titelles d'animals, persones, joguines i temps. Amb aquestes activitats treballarem la introducció i la consolidació del vocabulari, situació i col·locació espacial (jo respecte als objectes) i lateralitat (dreta, esquerra, dalt, baix, dintre i fora).
- 4- Relaxació 10': Material necessari: plomes i música relaxant amb sons de la natura. Mentre es reproduïx la música, ANNEX 1.4, els alumnes es col·locaran per parelles i s'hauran de fer massatges amb les plomes per tot el cos. En el cas que els alumnes TEA no acceptin el tacte d'altres nens o de la mestra, podran fer ells els massatges o simplement tombar-se en terra i relaxar-se.

Continguts del llenguatge: 1, 2, 3, 9, 12, 13 i 14.

SESSIÓ 9

(Setmana del 10 al 14 de juny)

Objectius d'aprenentatge: 2, 3, 22, 23, 24, 27 i 29.

Nom de l'activitat: Conte de *Colors*, per Hervé Tullet.

Desenvolupament de l'activitat

- 1- Atenció 5': Rimes en moviment *El barrufet*. ANNEX 7. Els alumnes hauran d'imitar els moviments i cantar la cançó, curta, repetitiva i melòdica. Treballaran la coordinació ull-mà, a la vegada que articularan diferents fonemes i practicaràn la respiració.

- 2- Què farem avui?: Farem màgia amb els colors a partir del conte i jugarem a mesclar colors. Acabarem fent un joc on haureu d'endevinar què és.
- 3- Sessió 15': El conte Colors, és una molt bona eina educativa per treballar vocabulari de colors, la interacció entre els iguals i una eina molt potent per motivar el llenguatge en els infants. La màgia mai pot faltar a una sessió amb infants petits així que, a mesura que llegim el conte, farem màgia amb els colors. ANNEX 9. Després de contar-lo, jugarem amb les activitats que ens proposa la lectura (barrejar colors).
- 4- Relaxació 10': Endevina què és? En aquesta activitat, els alumnes hauran d'endevinar què és pel sentit de l'olfacte. Dins tubs per guardar els carretes de la càmera de foto, posarem: perfum, taronja, cafè, herba-sana, xocolata i all. Els alumnes hauran d'ensumar-los i reconèixer-los (no hi ha casos d'al·lèrgia). ANNEX 9.1.

Continguts del llenguatge: 1, 3, 4, 9, 11, 12 i 13.

SESSIÓ 10

(Setmana del 17 al 21 de juny)

Objectius d'aprenentatge: 2, 3, 5, 16, 22, 23, 24 i 29.

Nom de l'activitat: Conte de *Colors*, per Hervé Tullet. (Segona part)

Desenvolupament de l'activitat

- 1- Atenció 5': Rimes en moviment *Som aquí*. Aquesta dinàmica d'introducció ens serveix per estimular als nens inactius, centrar als alumnes més inquietos, treballar amb el sentit tàctil i millorar la consciència corporal. D'una manera molt simple, també ajudem a millorar el vincle entre els iguals i amb l'adult.
- 2- Què farem avui?: Continuar amb la lectura del conte Colors, també un dibuix i acabarem asseguts al cuc xerrant de com ha anat la sessió.
- 3- Sessió 15': Aquesta vegada contarem el conte però amb tempera, barrejant els colors i vivenciant els resultats. Ens pintarem les mans per veure què passa quan mesquem els colors. A un alumne li posarem un poc groc i a un altre vermell, un vermell un altre blau... Com quedaran les mans quan els alumnes es "xoquin els cinc"? La sessió dóna molt de sí i el fet d'introduir tempera a un aula d'infantil, suposa dedicar temps a la neteja dels alumnes. És per això que aquest

conte, juntament amb les activitats, està pensat per fer-les en dues sessions.

Material: 12 post per posar-hi tempera i baverall.

- 4- Assemblea 10': Asseguts al cuc i amb els seus dibuixos al davant, per torns, explicaran què han dibuixat. Una vegada més, estimulem el llenguatge oral dels infants a partir de produccions artístiques pròpies.

Continguts del llenguatge: 1, 9, 10, 13, 15 i 17.

6. Avaluació

Arribats aquest punt, l'avaluació esdevé un procés fonamental per tal de saber el punt de partida, l'adequació o no del camí i els resultats. L'avaluació és important per a la pràctica, la reflexió i la intervenció. És per això que aquest programa té una proposta en dos temps d'avaluació: avaluació inicial i avaluació del procés.

- 1) **Avaluació inicial:** Observació a una sessió pel dematí a les dues classes. També, es va fer una reunió inicial amb les tutores i l'AL on posarem en comú de les necessitats dels infants. Els resultats d'aquesta fase estan descrits a l'apartat **b**.

Descripció dels grups.

Les preguntes que guiaren la reunió foren:

- Com són els alumnes de 3 anys A? I de 3 anys B?
- Com els descriuries des del punt de vista del llenguatge?
- Quines necessitats tenen des del punt de vista del llenguatge?
- Com interactuen entre ells? Com juguen?
- Presentació i explicació dels prerequisits del llenguatge segons Acosta i Moreno (2007).
- Les tutores, amb l'ajuda de l'AL, trien els prerequisits del llenguatge que ha de treballar el programa.

- 2) **Avaluació del procés:** Es proposa una graella d'avaluació de les sessions, tal i com es pot veure a la graella titulada: *Graella d'avaluació de la sessió*.

La mateixa es proposa amb l'objectiu de saber si les activitats programades a les sessions i la sessió en general (estructura, jocs/dinàmiques) són profitoses per als infants. Recull dades qualitatives, en forma d'indicadors, que se li han donat un valor numèric per així **quantificar el grau d'adequació de les sessions i les activitats**. Les 10 sessions s'hauran d'avaluar, amb la graella, i amb dos professionals; per una banda la practicant (autora del treball) i l'altre l'AL de les dues classes. D'aquesta manera, en acabar la intervenció, es

podrà avaluar la sessió des de dues visions diferents: la practicant que dirigeix la sessió i l'AL que supervisa la feina de la practicant. A les conclusions d'aquest treball, s'explicaran els resultats de les sessions i la comparativa entre l'avaluació de la practicant i l'AL d'infantil. La rúbrica avalua un total de 16 indicadors repartits entre les diferents parts de la sessió. Les puntuacions són:

- 0 significa que els alumnes no han fet el que s'està avaluant al llarg de tota la sessió.
- 1 representa que han fet poques vegades allò que s'avalua.
- 2 vol dir que si més aviat no ho fa la majoria i repetides vegades al llarg de la sessió, ho fa gairebé la meitat de la classe.
- 3 equival a que la majoria de la classe ho fa, i en repetides ocasions, allò que s'està avaluant.
- 4 significa que tots els alumnes de la sessió fan, i en repetides ocasions, allò que s'està avaluant.

A més de la valoració numèrica que les professionals puguin aportar de les sessions, serà molt important avaluar i tenir en compte les anotacions que hi fan la practicant i l'AL. Aquest anàlisi qualitatiu de la informació, ens donarà informació més acurada de les característiques i necessitats dels infants en quant al llenguatge oral.

Tenint en compte que és una rúbrica general per a totes les sessions, possiblement hi hauran aspectes que no es podran avaluar a més d'una sessió. És per això que, si a una sessió no es poden avaluar un mínim de 12 ítems, la rúbrica no serà efectiva i per tant la sessió no es podrà avaluar. La puntuació màxima que es pot obtenir són 64 punts per sessió. Si el resultat de l'avaluació no supera els 40 punts, voldrà dir que la proposta d'activitats no és vàlida per a infants de 3 anys. D'aquesta manera, el criteri operatiu de validació en quant a l'eficàcia de la sessió, queda determinat pel resultat numèric extret a la rúbrica.

Graella d'avaluació de la sessió (avaluació de procés)

Sessió:				
Grup classe	Durada de la sessió	Trimestre	Curs	Professional ☐ AL ☐ Altres: _____
Indicadors (Avaluar els indicadors que es corresponguin a les sessions. En cas que només es compleixi una part de l'afirmació, encerclar la correcta.)			Puntuació (0= gens, 1= poc, 2= bé, 3= molt i 4= excel·lent)	
Atenció i memòria. Ritme i entonació. 1) Els alumnes imiten els moviments. 2) Canten la cançó, segons les seves capacitats. 3) Recorden els moviments. 4) Recorden la lletra i l'entonació.			1) ___ 2) ___ 3) ___ 4) ___	
Comunicació gestual i comprensiva. Comunicació gestual i expressiva. 5) Entenen el que es farà a la sessió. 6) Expressen habilitats i desitjos d'un mateix i dels demés. 7) Comprenen les diferents situacions que se'ls presenten. 8) S'engresquen en els jocs/activitats proposats/des.			5) ___ 6) ___ 7) ___ 8) ___	

9) Tenen interès per comunicar-se amb l'adult o entre els iguals.	9) __
10) L'ambient de la sessió és favorable a l'adequat desenvolupament de la mateixa.	10) __
11) Reconeixen els objectes per la seva forma, renou, color i/o situació.	11) __
12) Manipulen adequadament objectes petits i/o grans.	12) __
Discriminació visual i auditiva. Relaxació.	
13) Es relaxen per ells mateixos.	13) __
14) Es relaxen amb ajuda dels altres.	14) __
15) Demanen informació i/o fan preguntes quan no entenen alguna cosa.	15) __
16) Diferencien els diferents registres dels sons.	16) __
Total:	_____
Observacions	
(Deixar reflectit aspectes positius i negatius de la sessió, també els que hem de millorar. Què t'ha cridat l'atenció? Mostra interès per la interacció? Té repertori d'habilitats comunicatives? Ruptures comunicatives? Destaqués algun procés de simplificació lingüística? Dificultats lèxiques? Longitud de las frases? Entén la situació comunicativa?	

7) Conclusions

Els resultats que analitzarem en aquest apartat, són els resultats obtinguts després de la realització de 5 de les 10 sessions programades, per qüestions organitzatives del centre. També, al final d'aquest apartat, n'oferirem un d'orientacions per estimular el llenguatge oral dins l'entorn escolar, per als tutors d'educació infantil, fruit de la intervenció amb les sessions d'estimulació del llenguatge amb els infants de 3 anys. Els resultats de l'observació, tant de la practicant com de l'AL, s'explicaran en relació al moment de la sessió; atenció, què farem avui?, sessió i relaxació/assemblea. També, es farà des d'un punt de vista qualitatiu, fruit de l'experiència de la intervenció, i quantitatiu, arran de l'anàlisi dels resultats numèrics.

Sessió 1: La petita llavor

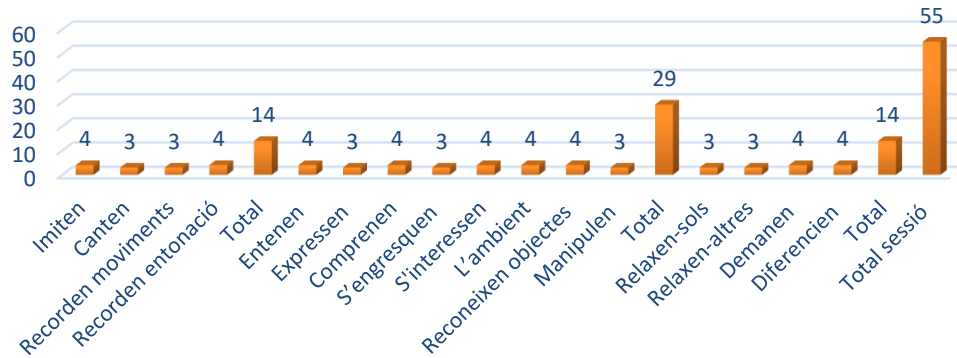
Atenció: Es nota una dificultat de lateralitat en 9 alumnes, 5 del grup A i 4 del B, perquè no creuaven els braços, no imitaven correctament els moviments.

Què farem avui? A la classe dels peixos, va costar engegar l'activitat perquè dos alumnes no aturaven de jugar i d'amagar-se per la classe, la resta copiava els moviments i estaven atents, així com els de la classe de la sang.

Sessió: El fet de sembrar una llavor, va ser un element motivador per als infants. Com aspecte negatiu, ressaltarem que a les dues classes, va costar molt el fet de continuar la història després d'introduir moviments. El fet de que els alumnes s'hagin d'aixecar i fer moviments com bufar, tombs de baldufa... i després calmar-se per continuar escoltant la història, implica molt de temps. Totes les explicacions tenien suport visual, això va ajudar als alumnes entendre la història. No hi va haver cap nen que entengués el que és una cau. Tal vegada a una segona intervenció, recomanem substituir la paraula cau per una perífrasi verbal: forat a terra que fan alguns animals per viure-hi. A un alumne de la classe dels peixos, li va costar molt manipular la llavor i sembrar-la.

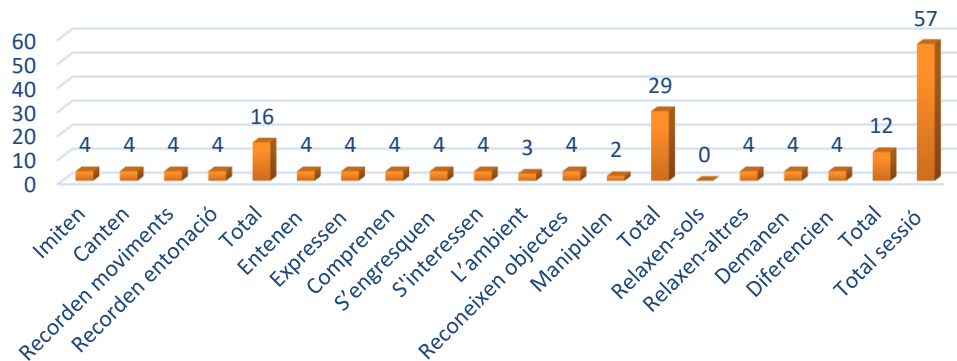
Relaxació: Els alumnes de 3 anys, per ells tot sols, no són capaços de relaxar-se, necessiten a un adult. Aquest darrer pensament és una opinió de l'AL, que durant la primera sessió, vaig poder comprovar a les dues classes. Així doncs, l'AL puntuà l'indicador número 13 amb valor = 0. A continuació, mostrarem els resultats de forma numèrica a través de diagrames de barres.

VALORACIÓ DE LA PRACTICANT 3B

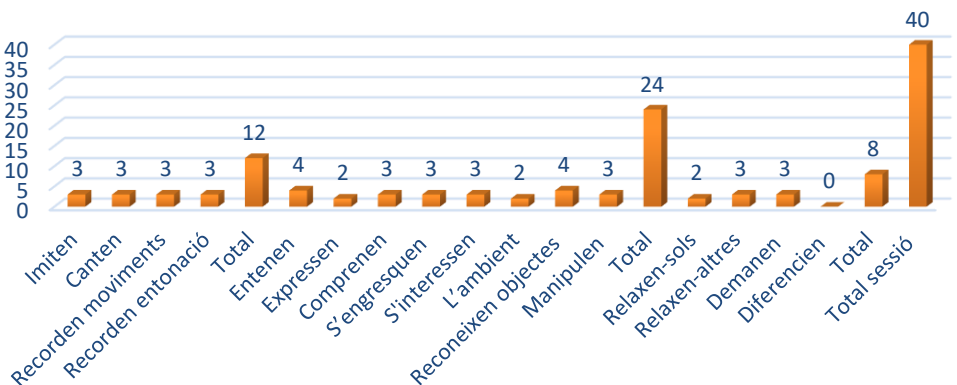

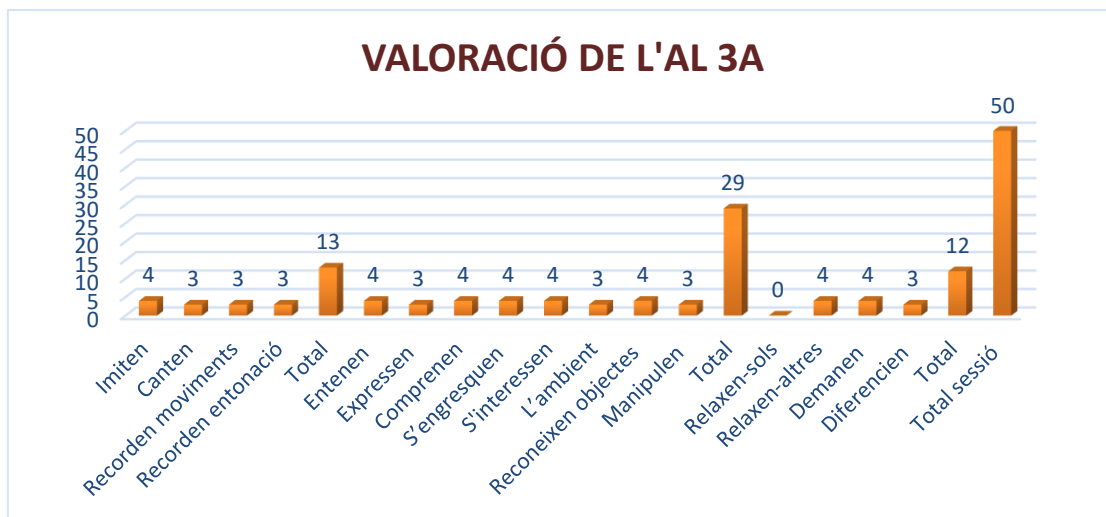
Exemple d'interpretació: *Imiten, Canten, Recorden moviments i Recorden entonació*, pertanyen als 4 primers indicadors de la rúbrica. Els números de damunt són les puntuacions que el professional ha considerat adient. Total =14 és la suma dels 4 primers indicadors, així com 29 la suma dels indicadors del 5 al 12. La sessió és eficaç, es pot tornar a realitzar amb alumnes de 3 anys del CEIP Rafal Vell perquè supera els 40 punts.

VALORACIÓ DE L'AL 3B

VALORACIÓ DE LA PRACTICANT 3A

Com es pot apreciar als gràfics, les dues professionals aprovaren l'eficàcia de la sessió per tal d'estimular el llenguatge oral en els infants de 3 anys:

3 ANYS A		3 ANYS B	
Puntuació practicant	Puntuació AL	Puntuació practicant	Puntuació AL
40	50	55	57

Els resultats ens diuen que la practicant s'avalua més baix, es posa menys puntuació en comparació a l'AL. També, l'AL té una visió més positiva de la sessió, per la puntuació que li atorga en comparació amb la practicant (amb el grup A, 10 punts de diferència i al grup B, 2). La mateixa sessió, va obtenir millor puntuació amb el grup B. Recomanem tornar llegir les característiques dels grups, definitòries en aquest punt.

Sessió 2: Jocs de taula

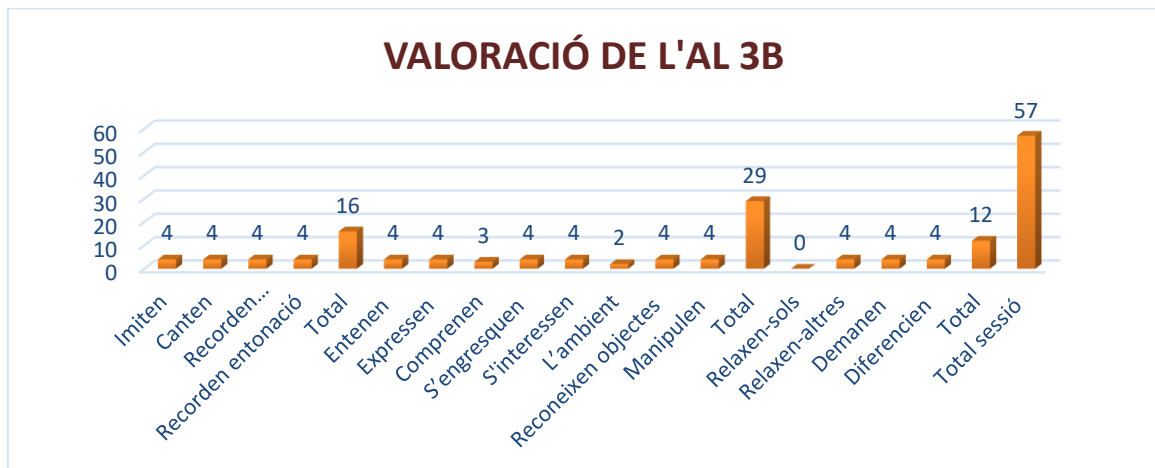
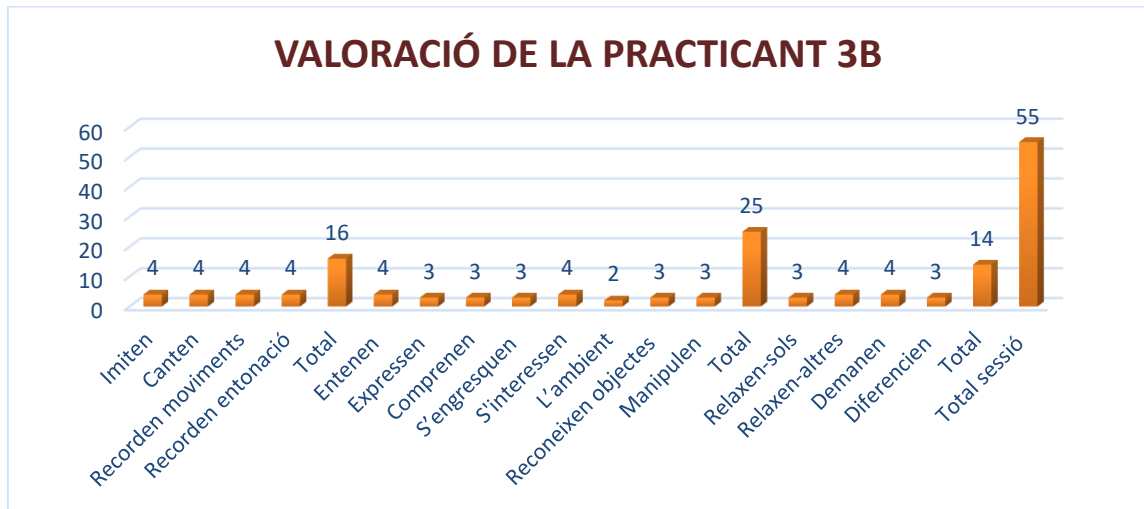
Atenció: malgrat encara persisteixin dificultats de lateralitat per part de 4 alumnes entre les 2 classes, la segona vegada va anar millor. Els alumnes se'n recordaven de la lletra, l'entonació i els moviments. Va ser necessari que l'AL i jo, agafessin les mans d'aquests 4 nens i fer amb ells els moviments per tal de que creuessin les mans.

Què farem avui? Estaven ansiosos per començar a jugar i tocar els jocs de taula. Mentre escoltaven, els diferents jocs estaven escapats per la classe així que va costar molt tenir la seva atenció per explicar la sessió.

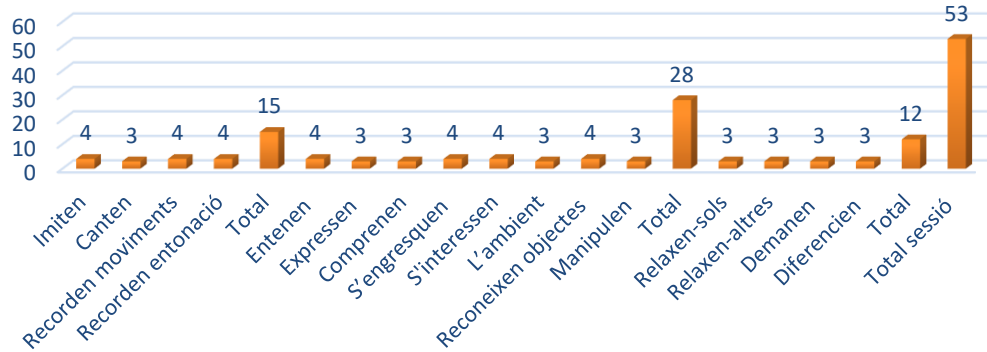
Sessió: a les dues, va funcionar millor el fet d'agrupar-los per parelles. El primer grup de la classe de la sang, els vam col·locar per tríos però sempre havia un que no feia res, que

no sabia el que havia de fer o simplement havia d'esperar més temps per jugar. Això generà soroll i no afavoria un ambient relaxat per jugar concentrats. El segon grup va jugar per parelles i els dos grups de la classe dels peixos i va funcionar molt bé.

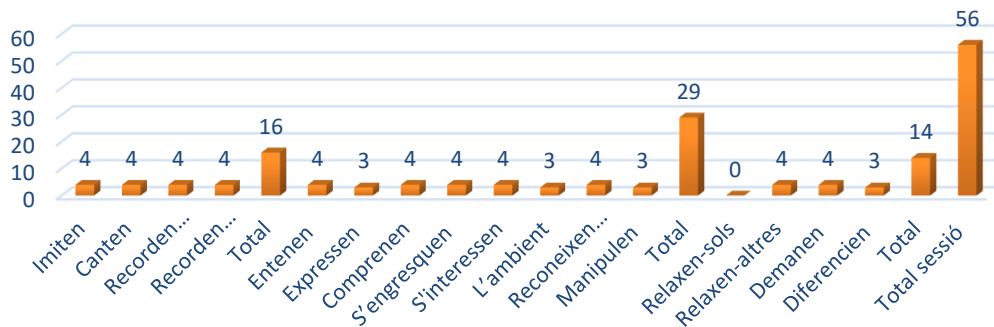
Assemblea: el joc que més va agradar, a les dues classes, va ser el Veig Veig. El que agradava era que hi tenia joguines de súper herois i animals. El joc de la balena, a la gran majoria dels alumnes, generà frustració. No els va agradar el fet de no poder completar el repte.

VALORACIÓ DE LA PRACTICANT 3A

VALORACIÓ DE L'AL 3A

3 ANYS A		3 ANYS B	
Puntuació practicant	Puntuació AL	Puntuació practicant	Puntuació AL
53	56	55	57

Una altra vegada, la practicant tendeix a puntuar més baix l'eficàcia de la sessió en comparació amb l'AL. Tot així, les dues professionals donaren com a eficaç la sessió de jocs de taula. La puntuació més alta, la trobem per part de l'AL amb el grup B. En canvi, la més baixa la trobem a la valoració de la practicant al grup A. Recomanem tornar llegir les característiques del grups ja que, una altra vegada i malgrat no sigui significatiu, la sessió de jocs de taula ha estat millor valorada, per les dues professionals, amb el grup B que amb el grup A.

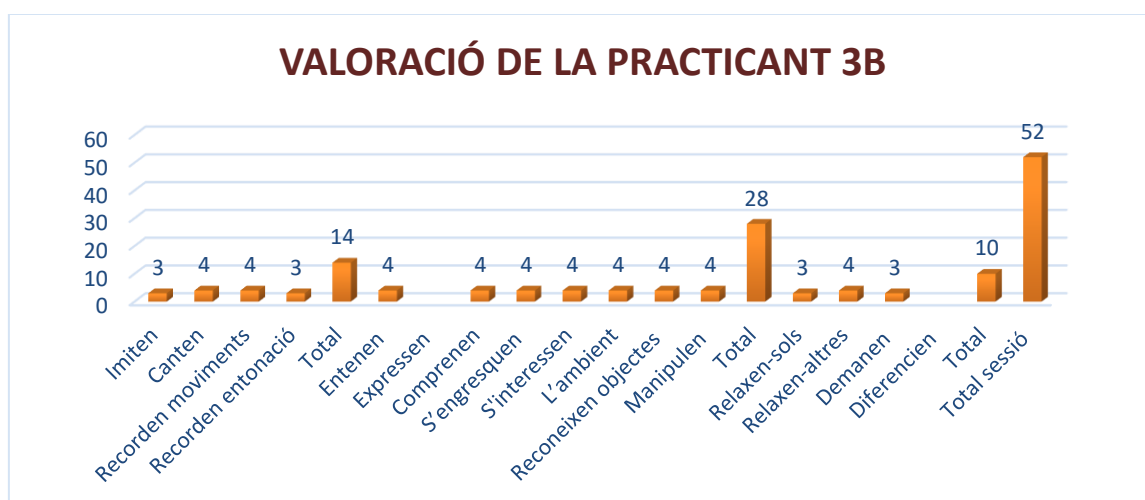
Sessió 3: Teatre

Atenció: tots els alumnes responen bé a la cançó *Les manetes*, imiten els moviments i la canten. Ressaltar el fet de que l'alumne diagnosticat TEA imita els moviments però no canta la cançó.

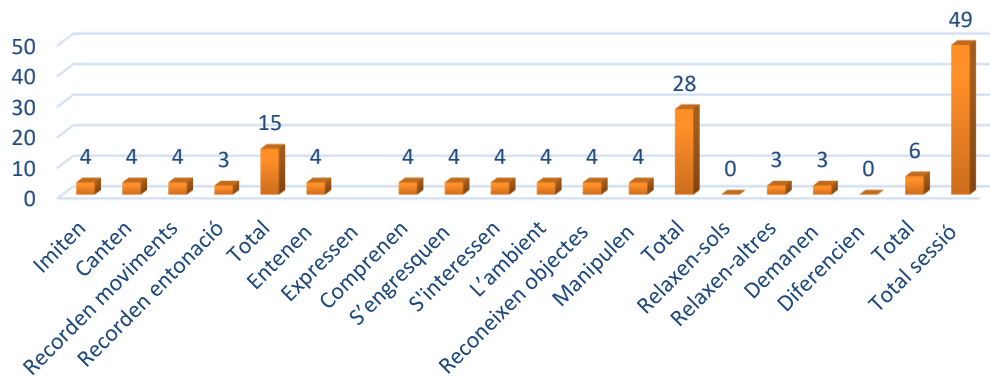
Què farem avui? Una altra vegada, el fet d'introduir elements nous a una classe suposa excitació i preguntes. Ja sigui per imitar als demés o per pròpia curiositat però cap nen es mostrà indiferent a la introducció a classe del teatre i les titelles. Els alumnes dirigiren aquesta part amb les seves preguntes: Què és? Què farem avui? I perquè té flors i papallones?

Sessió: La introducció del teatre a la classe va ser un element motivador per als infants. Com aspecte negatiu, ressaltarem el fet de que els infants, en acabar la sessió, volien contar històries però o havíem de fer canvi de grup o la sessió finalitzava i començava una altre Els alumnes entenen la situació, no es va presentar cap ruptura comunicativa. Al principi, només contestaven amb monosíl·labs però després, la seva LME (Longitud Mitjana d'Enunciat), va augmentar progressivament. Mostren interès per la interacció entre iguals i amb l'adult. Exemple de produccions amb LME =4: "m'ha agradat molt" i "li podem demanar disculpes". Per altra banda, l'AL va opinar que la sessió estava molt programada, la qual cosa em va permetre tenir el controlar-la en tot moment. Segons el seu parer, em vaig mostrar dinàmica i alegre i ho vaig saber transmetre als alumnes. El material el va trobar atractiu i adequat pels alumnes.

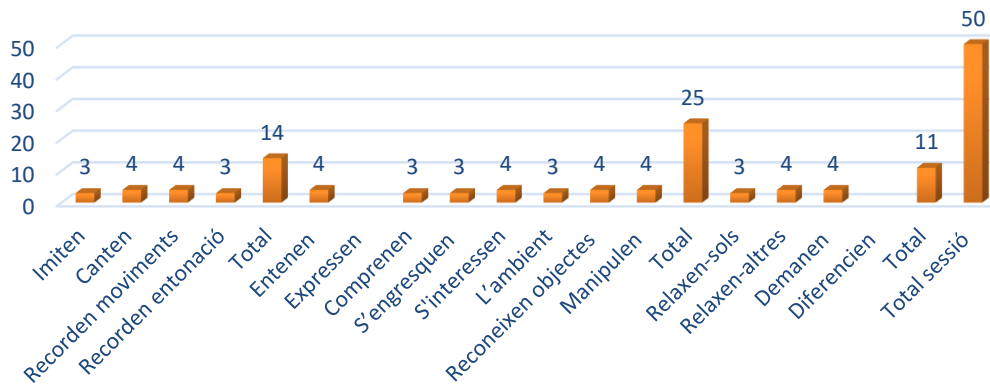
Relaxació: el fet de moure's com un xiclet, no va generar un moviment als infants, si ho feren, va ser per imitació a la practicant. La resta d'exemples, els entengueren i els moviments sortien d'ells mateixos.

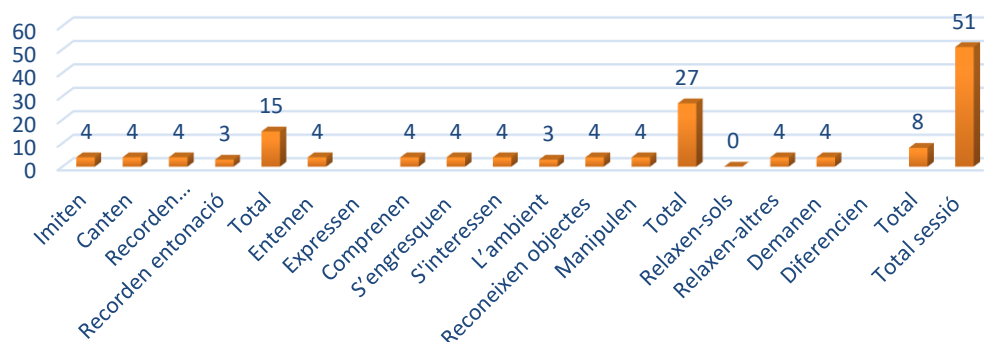
VALORACIÓ DE L'AL 3B

VALORACIÓ DE LA PRACTICANT 3A

VALORACIÓ DE L'AL 3A

3 ANYS A		3 ANYS B	
Puntuació practicant	Puntuació AL	Puntuació practicant	Puntuació AL
50	51	52	49

Els indicadors que no es poden avaluar amb la rúbrica són el 6 i el 16 perquè a la sessió no es desenvolupen activitats que ho treballen. Aquesta dada és important tenir-la en compte a l'hora de fer la mitjana de les puntuacions de cada apartat. Els resultats totals de la sessió, es veurà afectat. Les dues professionals donaren la sessió per eficaç, amb puntuacions per sobre de 40. Arribats a aquest punt, cal comentar que la practicant, li ha donat el valor 0 a l'indicador 13 per primera vegada. Malgrat la diferència de puntuacions entre les dues no és significativa, la practicant valora més positivament la intervenció en la classe del grup B i l'AL en el grup A. Les diferències de puntuacions entre les dues professionals no són significatives.

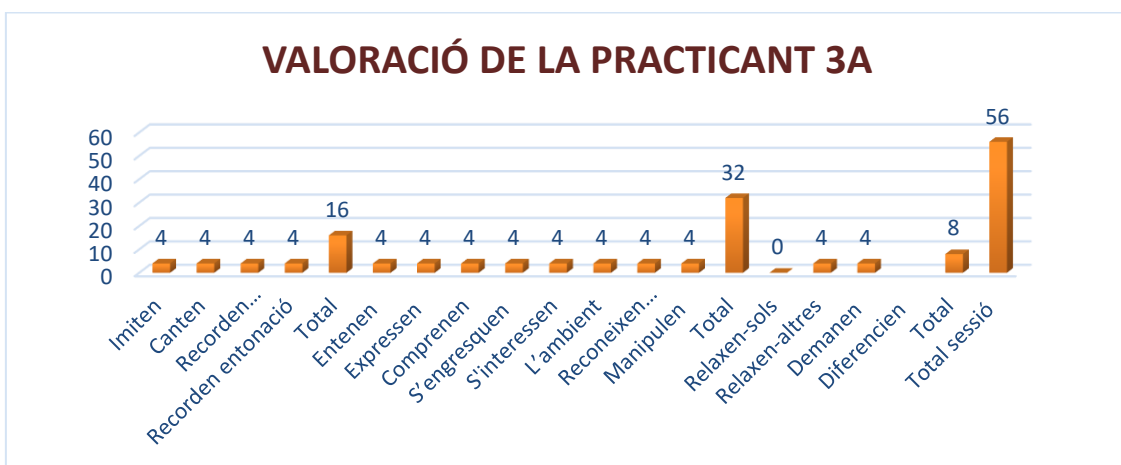
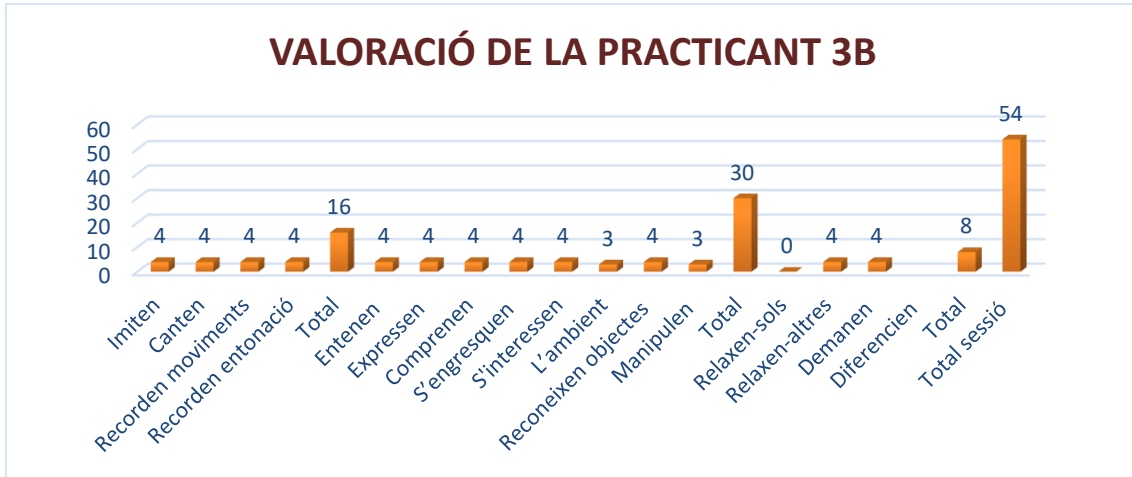
Sessió 4: Jocs de taula, històries per contar...

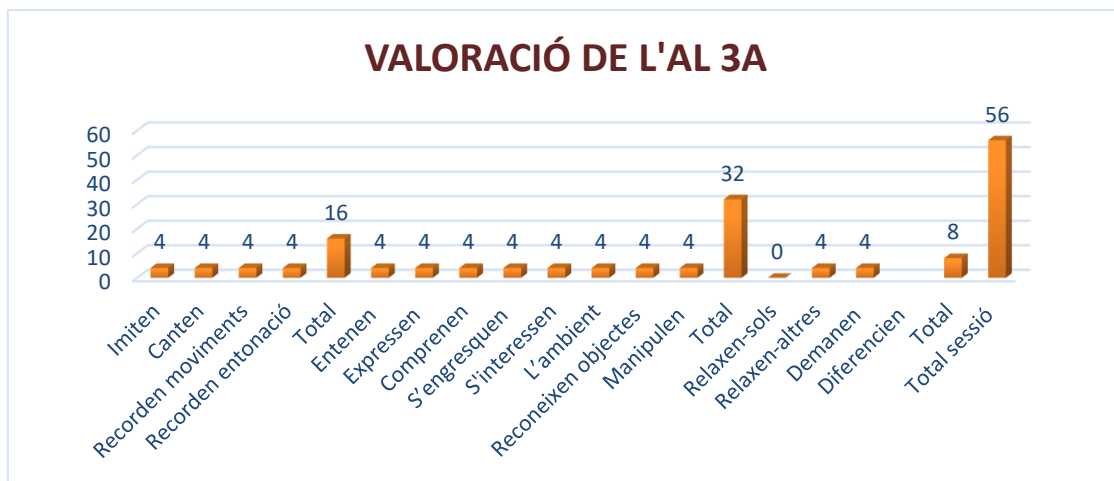
Atenció: tots els alumnes canten i fan els moviments de la cançó *Les manetes*. La cançó era coneguda pels infants i la practicant, va detectar falta d'interès la segona vegada que els va proposar cantar-la. Així doncs, va dividir la classe en dos grups i la cantaven per torns. També, ho vam fer amb diferents registres de veu; agut i greu. Aquesta petita adaptació, va fer que els alumnes estiguessin atents i participessin a la dinàmica.

Què farem avui? Les dues classes es mostraren més calmades. Varen permetre l'explicació de la sessió. En quant als jocs, els alumnes que se'n recordaven de com jugar als diferents jocs de taula, explicaven a la resta com fer-ho.

Sessió: els infants no se'n recordaven de les parelles que havien fet a la segona sessió però sí de que s'havia de jugar en parella i així s'agruparen. Aquesta vegada ja sabien quins jocs els agradava més o manco així que el fet d'iniciar aquesta part de la sessió, dugué conflicte entre alguns infants que volien començar jugant al mateix joc que un altre. El joc del *Veig Veig* va donar millors resultats perquè tant l'AL com la practicant, tingueren l'oportunitat de guiar als infants a fer preguntes referides a la textura i funció de les diferents joguines. A la segona sessió, els alumnes generalment feien preguntes directes: *és de color verd?* El joc de la balena, en aquesta sessió, va provocar als infants, sobretot al grup A, més motivació, participació i interaccions verbals entre ells. El joc de memòria va ser el joc més ràpid i els alumnes no el volien tornar a fer una vegada l'havien resolt. El racó de teatre funcionà molt bé perquè tots els infants hi volien passar, posar-se al darrera i contar una història. Les històries no destacaven per la seva qualitat en quant a contingut i la forma però sí des del punt de vista de la quantitat.

Assemblea: el joc que més va agradar, sorprenentment, va ser el de la balena. Malgrat alguns alumnes el trobaren difícil, també divertit. En segon lloc, el teatre i per acabar, el Veig Veig. El que manco va agradar va ser el de memòria, el trobaren avorrit.

3 ANYS A		3 ANYS B	
Puntuació practicant	Puntuació AL	Puntuació practicant	Puntuació AL
56	56	54	53

L'indicador que no es pot avaluar amb la rúbrica és el 16 perquè no s'han programat activitats per treballar-lo. La sessió és eficaç segons les puntuacions atorgades per les dues professionals. Les diferències avaluatives entre aquestes no són significatives perquè la intervenció amb el grup A va obtenir la mateixa puntuació, i amb el grup B, es diferencien d'un punt.

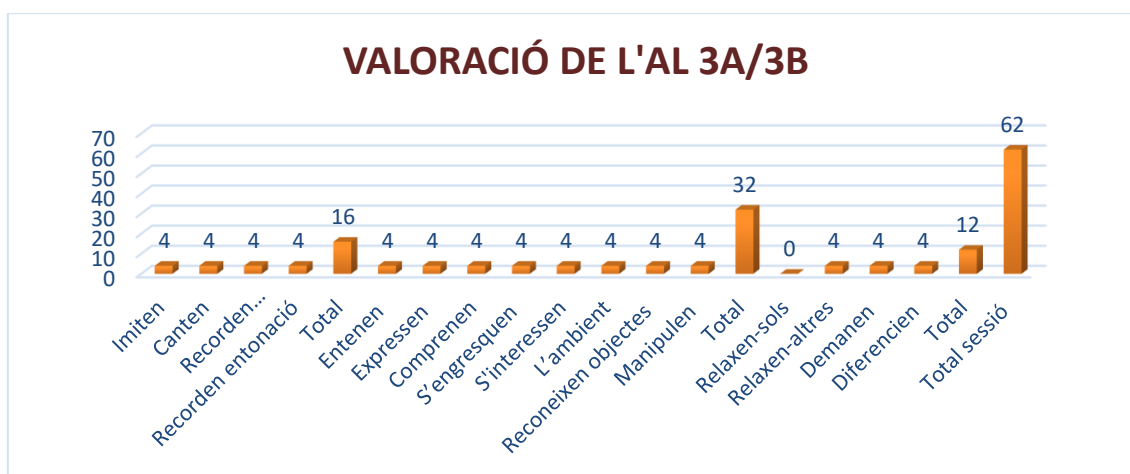
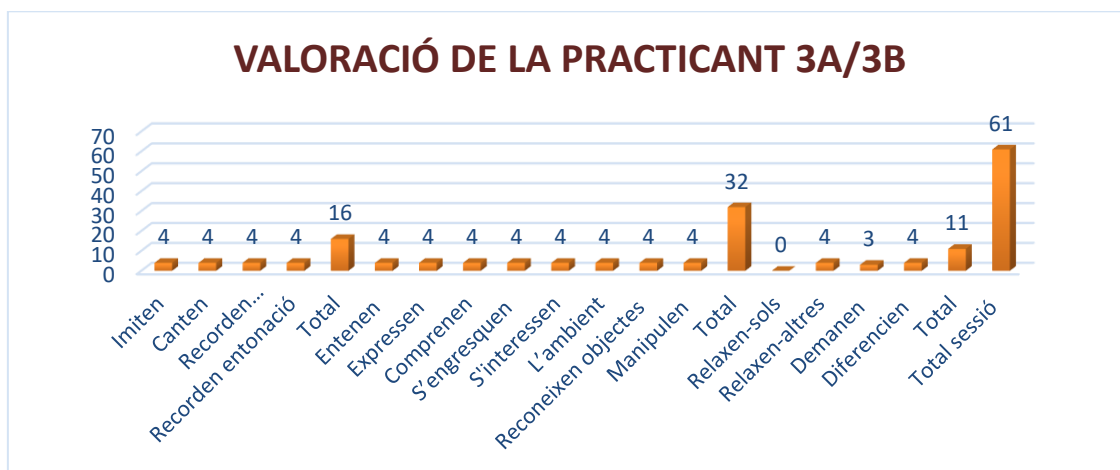
Sessió 5: Canta jocs amb Mel i Sucre

Atenció: l'exercici de discriminació auditiva (reconèixer l'animal pel seu so), tots els alumnes el feren bé, llevat de dos alumnes del grup A. L'aspecte millorable d'aquesta part és el fet de què els sons els reproduïen la practicant i l'AL. En aquests dos alumnes, alguns sons no els identificaven bé quan els feien les professionals però sí els reconeixien quan trobaven un enregistrament per les xarxes.

Sessió: una mateixa sessió, treballa i implica diferents capacitats. Els alumnes han de cantar, inventar-se històries, imitar moviments, treballar en equip, pensar, ballar, desxifrar seqüències auditives, discriminar sons... tot això amb les cançons i dinàmiques d'aquesta agrupació musical. La música, el ball i el joc, generaren alegria, massa moviment i moltes produccions verbals; dirigides i espontànies. La cançó *De colors*, va ser la que més va agradar. Amb el grup A, quan la cançó ho demanava, cercaven el color que ens deien per la classe. Amb el grup B el mateix però els alumnes havien d'agafar bolles de colors. Així

com al grup A férem 5 cançons (*De colors, Tren xicu xicu, Pens i pens, la festa i La tribu Etúkele*), amb el grup B férem 6, les 5 anteriors més *De colors*, una altra vegada.

Relaxació: la sessió de relaxació, les dues professionals, la trobaren molt adient després de l'excitació que generà els canta jocs. Cap alumne, de les dues classes, entengueren el que significava posar la cara de taronja. Ho feren per imitació de les professionals.

3 ANYS A		3 ANYS B	
Puntuació practicant	Puntuació AL	Puntuació practicant	Puntuació AL
61	62	61	62

Els resultats ens indiquen que aquesta sessió és la més eficaç, segons les valoracions de les professionals. Les dues puntuaren amb la màxima puntuació i tots els ítems de la

rúbrica. Una vegada més, l'AL té tendència a avaluar més positivament una sessió que la practicant. Les dues coincideixen en l'eficàcia de la sessió per a les dues classes.

Comentaris dels resultats

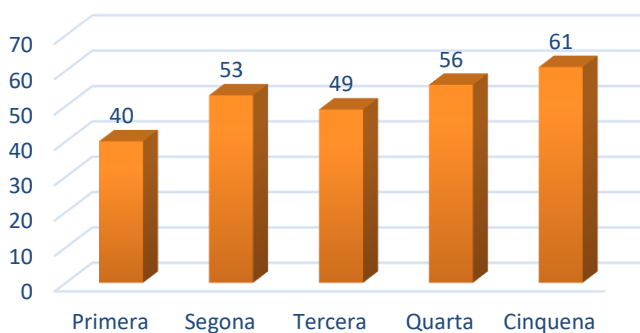
Aquest treball m'ha fet reflexionar sobre la importància de l'estimulació del llenguatge, el protagonisme que té a les etapes primerenques i la necessitat de que formi part de la programació curricular, de manera explícita.

Els resultats ens indiquen que es tracta d'una metodologia encertada, coherent amb la modalitat d'aprenentatge a la de 3 anys, potenciant la possibilitat del treballar en petits grups, gran grup i de forma activa. Els resultats de les 5 sessions dutes a terme, ens diu que a les activitats subjeu l'observació, la imitació, l'acció, la parla, l'escolta i el joc com a eines bàsiques per a l'adquisició del llenguatge, segons Gallego O. (2006). Baix el meu parer, si hagués tingut la possibilitat de treballar amb els infants de 3 anys durant els 3 mesos, temps necessari per desenvolupar aquest programa, les mestres notarien una evolució, un canvi en els/les alumnes. Les sessions presentades, resultaren ser motivadores i adients on els infants estaven predisposats a participar-hi. Hem pogut comprovar com és necessari la revisió i avaluació de la sessió prèviament amb l'AL per tal de desenvolupar la sessió el millor possible; atenent a les necessitats dels infants, agrupar-los de manera estratègica i fer participar als que més els costa.

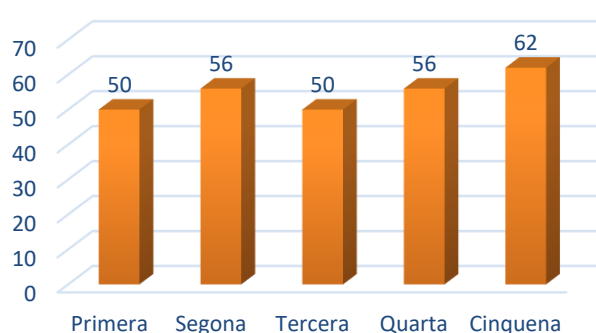
Si analitzem els resultats, podem extreure les següents conclusions:

- Les 5 sessions són eficaces, adequades per treballar i estimular el llenguatge oral en 3 anys del CEIP Rafal Vell. Per part de la practicant, la sessió amb més puntuació va ser la cinquena, la que menys puntuació va obtenir va ser la primera. Per part de l'AL, la que més puntuació va obtenir va ser la cinquena i la que menys la tercera.
- L'AL avalua més positivament que la practicant la intervenció, la proposta d'activitats i l'adequació del material a l'edat dels alumnes. N'és mostra, els següents gràfics que mostren l'evolució de les puntuacions, tant de la practicant com de l'AL, amb els dos grups:

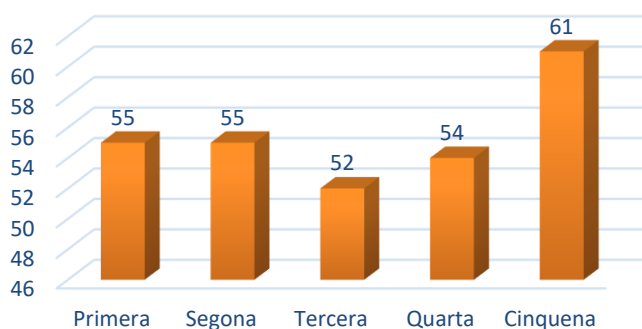
Evolució de les puntuacions de la practicant 3A Puntuació

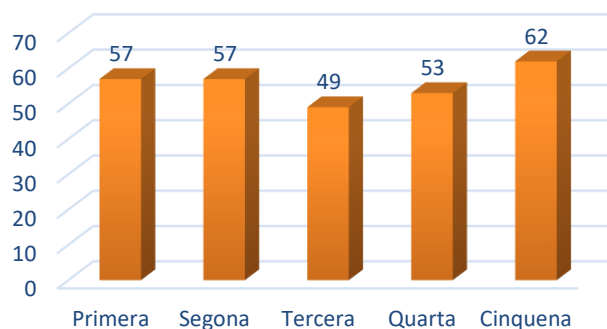
Evolució de les puntuacions de l'AL 3A Puntuació

Evolució de les puntuacions de la practicant 3B Puntuació

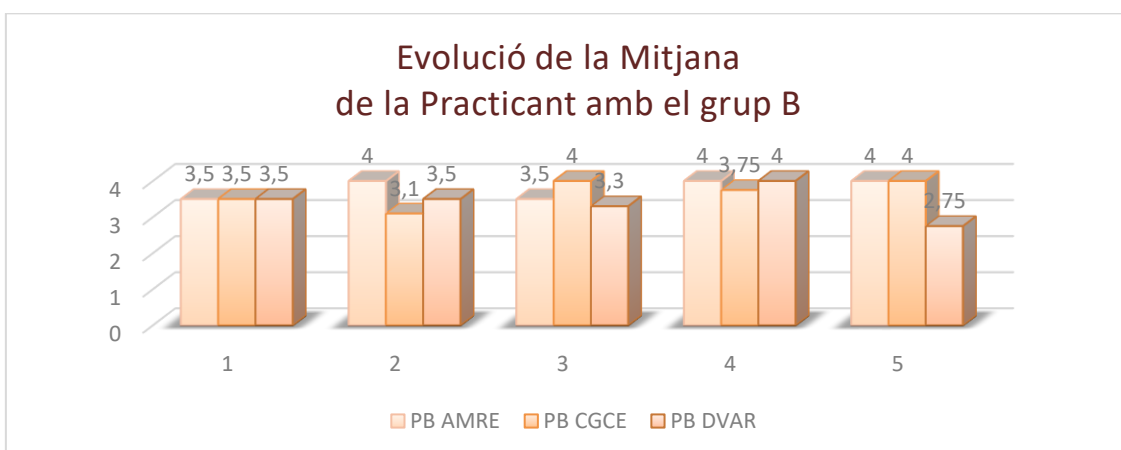
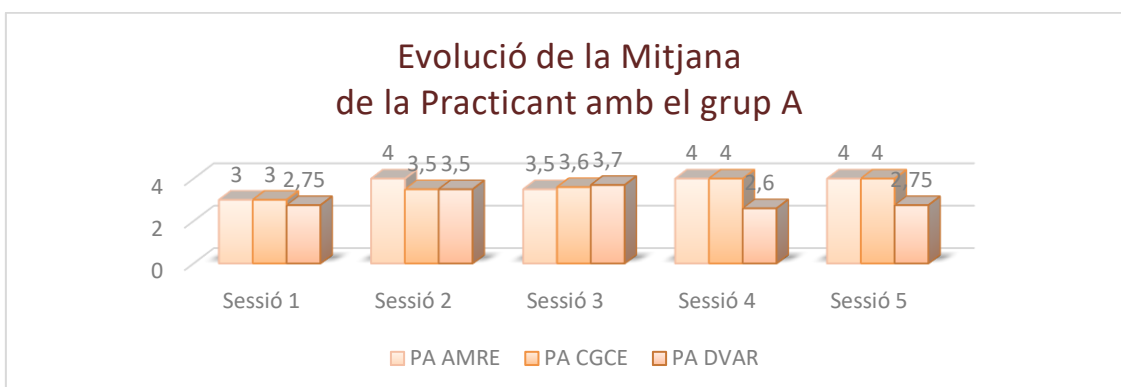
Evolució de les puntuacions de l'AL 3B Puntuació

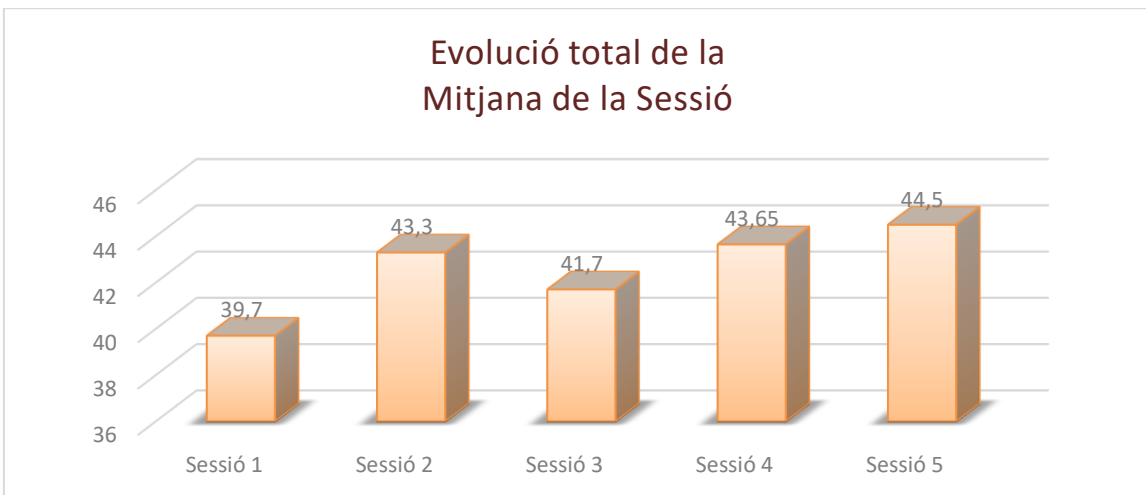
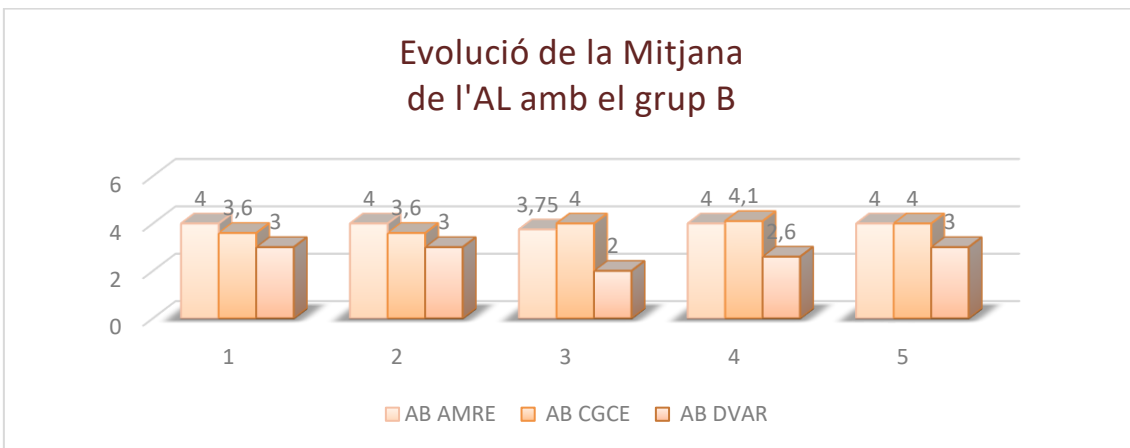
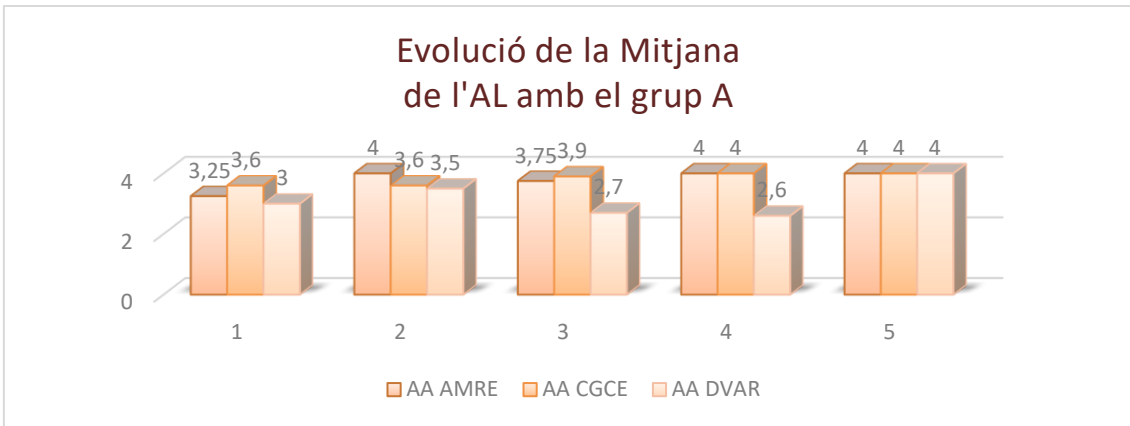

- Les activitats manipulatives, de ball i les cançons, generen més produccions verbals en les classes de 3 anys.
- 4 de les 5 sessions, obtingueren més puntuacions en el grup B que a l'altre.
- El fet d'introduir un element nou a les classes de 3 anys, suposa una estimulació del llenguatge oral de manera espontània per part dels alumnes.
- L'indicador 13; *Es relaxen per ells mateixos*, no hauria de formar part en les posteriors aplicacions de les sessions. És un aspecte que no es va poder avaluar per la incapacitat dels alumnes, de les dues classes, de relaxar-se per ells mateixos. L'indicador 16; *diferencien els diferents registres dels sons*, no es va poder avaluar a dues sessions (3ra i 4ta, concretament). De la mateixa manera, l'indicador 6; *Expressen habilitats i desitjos d'un mateix i dels demés*, no es va poder avaluar a la tercera sessió. Recomanem la revisió dels indicadors 6, 13 i 16 per a futures aplicacions.

- A continuació, es mostraran les gràfiques de l'evolució de les mitjanes, segons les dues professionals que dugueren a terme les sessions. Però abans, cal tenir en compte la següent nomenclatura:

Llegenda	
PA	Valoració de la practicant del grup A
AA	Valoració de l'AL del grup A
PB	Valoració de la practicant del grup B
AB	Valoració de l'AL del grup B
AMRE	Bloc 1: Atenció i memòria. Ritme i Entonació
CGCE	Bloc 2: Comunicació Gestual i Comprensiva. Comunicació Gestual i Expressiva
DVAR	Bloc 3: Discriminació Visual i Auditiva. Relaxació

Amb els dos professionals i els dos grups, la cinquena sessió va obtenir més puntuació. El bloc 3, *Discriminació visual i auditiva. Relaxació*, és el qui pitjor resultats ha donat. La practicant, el bloc que millor puntua és el primer, relacionat amb l'Atenció i la memòria. En canvi, l'AL, l'apartat que millor puntua és el segon, relacionat amb la comunicació gestual i comprensiva i expressiva.

Limitacions

En primer lloc i molt important, una de les limitacions que hem tingut és el fet de no poder dur a terme el programa d'estimulació del llenguatge oral sencer. Per qüestions organitzatives del centre, només s'ha pogut comprovar l'eficàcia de 5 sessions.

En segon lloc, mentre es desenvolupaven les sessions d'estimulació al centre, una de les principals limitacions que vam haver de fer front és al fet de les diferents capacitats que tenen els infants de 3 anys. Per exemple, a una mateixa classe ens trobem nens amb un bon desenvolupament psicomotor i altres amb dificultats.

En tercer lloc, el fet de comptar amb una rúbrica general per a cada sessió o indicadors lo suficientment generals per avaluar tots els aspectes. Dos de les 5 sessions, presentà aspectes que no es podien avaluar a les sessions perquè no s'havien programat activitats per treballar-los.

Orientacions per a estimular el llenguatge oral dins la classe de 3 anys

Les següents orientacions van dirigides al professional d'AL i tutors, del CEIP Rafal Vell que treballi amb els infants de 3 anys i vulgui estimular la producció del llenguatge oral dins la classe. Són recomanacions fruites de la intervenció amb 5 sessions amb els alumnes d'aquesta escola.

Abans d'intervenir amb els alumnes, el primer és conèixer les seves necessitats en quant al llenguatge oral i els seus gustos. La feina amb infants sempre és més gratificant i efectiva si parteix de coneixements propers als alumnes i si es treballa vocabulari accessible a ells, com per exemple: animals, personatges de dibuixos animats, accions quotidianes a la vida d'una classe, etc.

L'adquisició del llenguatge és un procés evolutiu que segueix el seu propi ritme, Hidalgo (2008), és per això que s'ha d'aprofitar qualsevol situació natural, que es produeixi a classe o fora d'ella, per tal d'estimular i corregir les produccions dels educands. Es recomana treballar en la millora i l'assoliment dels aspectes i dimensions del

llenguatge a través del joc i d'activitats engrescadores per als infants, tals com; el teatre, els contes, les dramatitzacions, les cançons, les rimes en moviment, els jocs de taula i jocs que treballin diferents continguts, les activitats de ritme i de balls.

En la mateixa línia, el/la professional haurà d'aplicar, si cal, les **estratègies afavoridores de la interacció verbal**, agrupades en quatre, segons el capítol «*L'adquisició del llenguatge a l'escola*» del llibre de la Generalitat de Catalunya (2003): (clica damunt la lupa)

- ✓ **Les estratègies per potenciar l'ajust i la comunicació;** relatives a les característiques físiques de l'entorn, als aspectes socials del context i d'ajustament del llenguatge dirigit als alumnes.
- ✓ **Les estratègies de gestió de la comunicació i la conversa;** es distingeixen en tres elements fonamentals: continguts, gestió i context. Les variables que hem de tenir en compte en la gestió de la conversa es refereixen a l'estructura formal (equilibri i densitat de torns) i a la fluïdesa (iniciativa, manteniment i tancament del tema.

També regulació, conflictes i aspectes formals). Parar atenció en les estratègies per la gestió de conversa en grup.

- ✓ **Les estratègies d'ajuda perquè es participi a la conversa;** han de tenir present les circumstàncies i el context. Tenen com objectiu participar en el seu entorn de conversa i incrementar la seva participació oral, assolir una densitat similar entre els torns dels docents i els alumnes, afavorir la iniciativa del torn des alumnes i mantenir diversos torns de conversa sobre un mateix tema.
- ✓ **Estratègies educatives d'interacció verbal;** sobreinterpretació, expressions valoratives, imitacions idèntiques, expansions, reformulació, correccions implícites, substitucions instructives i encadenament.

Es recomana donar pautes a les famílies, orientar-los segons les indicacions de Rodríguez i Rodríguez (2007, p.43); *Les particularitats de l'edat, com xerrar amb els/les fills/es, com aprofitar els moments de la vida quotidiana per desenvolupar el seu llenguatge, exercicis fonatoris que poden fer i com fer-los, com ampliar el seu vocabulari i la necessitat que tenen els nens de ser escoltats.*

Afegint unes recomanacions més, les situacions que se'ls hi presenten, han de ser motivants i estimular el seu llenguatge de forma natural. També, el llenguatge que emprem ha de ser clar, ferm i en un to adequat. La planificació, el coneixement i la capacitat d'adaptació, seran els teus aliats. Per acabar, és molt important tenir en compte el fet de que totes les situacions que es donen a l'escola, no només a classe, tenen un potencial educatiu; això vol dir que totes les respostes contingents a les interaccions dels infants i entre l'infant i l'adult, es poden utilitzar de manera intencional per intervenir i millorar el llenguatge i la comunicació dels nostres alumnes.

8) Bibliografia

- Acosta Rodríguez, V. i Moreno Santana, A. M. (coord.). (2007). *Guía de actuaciones educativas en el ámbito de la comunicación y el lenguaje*. Canarias: Consejería de Educación, Universidades, Cultura y Deportes del Gobierno de Canarias.
- Acosta, V. i Moreno, A. M. (1999). *Dificultades de lenguaje en ambientes educativos*. Barcelona: Masson.
- Bruner, J. (1985). *La parla de l'infant*. Vic: Eumo.
- Decret 71/2008, de 27 de juny, pel qual s'estableix el currículum de l'educació infantil a les Illes Balears. BOIB núm. 92, de 2 de juliol de 2008.
- Del Rio Pérez, M. J. i Gràcia Garcia, M. (2000). *Psicopedagogia de la llengua oral*. Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya.
- Gallego Ortega, J. L. (2006). *Enciclopedia temàtica de logopedia*. Màlaga: Aljibe. Vol. I i II.
- Generalitat de Catalunya (2003). *L'ús del llenguatge a l'escola: propostes d'intervenció per a alumnat amb dificultats de comunicació i llenguatge*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament.
- Gispert, D. I Ribas, L. (2003). *Racó de ritme i audició. Racons de treball oral a parvulari*. L'Àlber.
- Monfort i Juárez (1989). *El niño que habla. El lenguaje oral en el Preescolar*. Madrid: CEPE.
- Pallàs, Carme. (2008). Vivències i experiències com a comunitat d'aprenentatge. *Ressò de Ponent*. Comunitats d'aprenentatge (202), 11-14
- Peñafiel, F., & Fernández, J. (2001). *Cómo intervenir en logopedia escolar. Resolución de casos prácticos*. Madrid: CCS Madrid. Catalunya, G. d. (2003). *L'ús del llenguatge a l'escola: propostes d'intervenció per a alumnat amb dificultats de comunicació i llenguatge*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- Sastre Vidal, M. (2015). *Infants amb dificultats de comunicació i llenguatge oral a l'entorn educatiu: intervenció dins l'aula, una proposta inclusiva i curricular*, a Bassa, R. (coord.). *El llenguatge oral i escrit a l'escola: Bones pràctiques*. Barcelona: UOC.
- Vigotsky, L. (2010). *Pensamiento y lenguaje*. Madrid: Paidós

Contes

- Martínez, P. (2017). “La gallineta vermella”.
- Pujol Clapés, R.M. (2009). “La petita llavor”.
- Tullet, H. (2014). “Colors”.

Webgrafia

- Cançons per als infants. Recuperat de <http://insronda.cat/professor/mtarrago/canconer/canconer.htm>
- Echaide, N. (2015). *Propuesta de un programa de intervención psicopedagógica para trabajar el lenguaje oral en Educación Infantil* (treball final de màster). Universitat Internacional de la Rioja, Navarra, Espanya.
- Fonoaudiologopedia. Atenció Temprana. Recuperat de <https://fonoaudiologopedia.wordpress.com/programa/>
- REDAPS. (2010). Red Española de Aprendizaje-Servicio. Espanya. Recuperat de <https://aprendizajeservicio.net/bienvenida/>
- Tamara Chubarovsky. (2016). Recuperat de <https://www.tamarachubarovsky.com/2016/10/20/desarrollo-del-lenguaje-y-movimiento-y-su-apoyo-con-rimas/>

Apunts

- Apunts de l'assignatura 2214 - Intervenció Educativa en els Problemes del Lenguatge i l'Audició.
- Apunts de l'assignatura 22143 – Trastorns del Lenguatge en Educació Primària.
- Apunts de l'assignatura 22119 – Intervenció Psicoeducativa en les Dif. Del Lenguatge en el Context Escolar.

9) Annexes

ANNEX 1

Annex 1: La cançó del cocodril

El cocodril:

El cocodril camina amb sigil
Un peixet vol pescar
Obri la boca i la torna a tancar
No ha tingut sort, ho torna a intentar.
El cocodril camina amb sigil
Un peixet vol pescar
Obri la boca i la torna a tancar
Ha tingut sort, nyam nyam nyam nyam!

Annex 1.1 Vídeo

Vídeo demostratiu amb els moviments associats a la rima. Els alumnes, a base de repetició, imitaran els moviments i cantaran la rima amb la mestra d'AL. D'aquesta manera, treballarem la lateralitat i l'activació dels hemisferis, així com l'estimulació del llenguatge. Visita el següent enllaç: <https://youtu.be/S6UxphZHvU8>

Annex 1.2 Adaptació pròpia de *La petita llavor*

Una petita llavor ha nascut al cor d'una flor. El vent la convida a fer, junts, un viatge; i se'n van, tot volant, sense gens d'equipatge. - *Voleu venir de viatge amb la llavor? Com creïu que volaran les llavors?* - Veu les cases, els camps i la gent petita, molt petita.- *Què més veiem?*- Ella es creu ser molt gran tot i que és molt petita. Però de sobte aquell vent s'ha aturat i no bufa. - *Ajudeu al vent a moure la llavor?*-La llavor cau del cel tot fent tombs de baldufa.- *Fer els moviments de tombs de baldufa*- Cau al dintre de la cau d'un conill que, tot sorprès, troba la llavor.- *Presentar la titella del conill i fer el gest de caure al dintre la cau*- L'acaronar amb les seves potes i li dona escalfor.- *Acariciem les nostres mans*- La llavor es desperta, fa un badall... i s'estira. - *Fer i que imitin els moviments de despertar-se, un badall i estirar-se*- Mes, mireu com li creix el brot d'una tija. Cel amunt creix i creix.- *Ens estirem*- Ja no és tan petita i amb el temps esdevé una flor molt bonica. Aviat del seu cor, en sortirà una llavor que farà un llarg viatge per tornar-se una flor. – *Quina cara penseu que té la llavor? La dibuixem? En sembrem una per veure-li la cara?*

Annex 1.3. Música ambiental

Youtube. Música relaxante: Flauta indígena e Sons da Natureza.

<https://www.youtube.com/watch?v=fQvwNbj1hiI>

ANNEX 2

Annex 2. El joc de la balena

El joc va acompanyat d'un dau amb les cares de colors: groc, rosa, beix, vermell, verd i blanc. Si al llençar el dau, la cara superior d'aquest és groc, l'alumne haurà d'agafar una peix groc i col·locar-lo damunt la balena, el mateix amb els altres colors.

Annex 2.1 Jocs de memòria

El joc consisteix en girar les cartes, d'una en una i emparellar-les. Els alumnes hauran d'esperar el seu torn i posar a prova la seva memòria i agudesa visual.

Imatge extreta d'*Audicionylenguaje_amparoruiz*. Instagram

Annex 2.2 Veig Veig...

Elaboració pròpia. Com es pot veure a la imatge, es presentarà als nens pots plens de pedres i objectes o joguines petites, tals com cotxets, soldats, peces de lego, etc. El joc consisteix en remenar el pot i visualment, seleccionar un objecte. L'altre

company ha de fer preguntes per tal d'endevinar en quin objecte pensa l'altre. En la mesura del possible, es motivarà als nens no fer preguntes directes, en comptes d'això, els incitarem a fer preguntes fixant-se en les característiques dels objectes: de quin color és? És de color verd? És quadrat? Serveix per menjar?

ANNEX 3

Annex 3. Cançó de les manetes

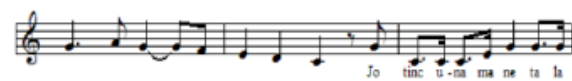
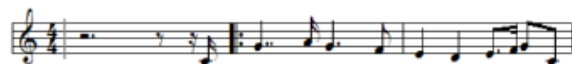
LES MANETES

Jo tinc una maneta
La trec a ballar,
La obro i la tanco
I la torno a amagar.

Jo tinc una altra maneta
La trec a ballar,
La obro i la tanco
I la torno a amagar.

Jo tinc dues manetes
Les trec a ballar,
Les obro i les tanco
I les torno a amagar.

Annex 3.1 Teatre

Elaboració pròpia. Es presentarà amb 150 titelles, triades amb tota la intenció i agrupades per categories extretes d'ARASAAC:

Mitjans de transport

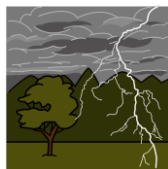
Jocs

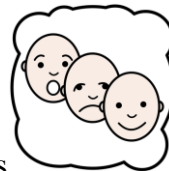
Animals

Professions

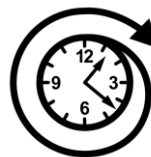
Temps

Emocions

Instruments musicals

Rutines

Cultures

Fantasia

Tal i com es mostra a la següent imatge:

El motiu d'haver triat icones i no paraules és perquè al Rafal Vell, l'entrada de les lletres a classe és a demanda dels infants. També perquè em vaig fixar que a les dues classes, hi ha agendes visuals amb icones d'ARASAAC.

Selecció de titelles:

cosmonaut

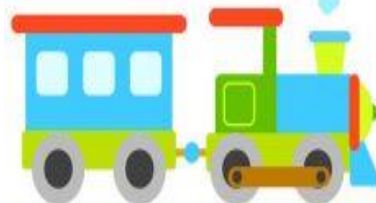
firefighter

singer

postman

El teatre està fet a escala, d'acord amb l'alçada mitja de la classe. Té una prestatgeria aferrada al darrera per tal de col·locar-hi les titelles mentre es conta la història. Les hauran de cercar per categories o el que és el mateix, si l'alumne vol contar un conte sobre animals, haurà d'anar a dita categoria a cercar-ne els més convenients. D'una manera natural, s'introdueix el concepte de categories gramaticals.

El teatre amb titelles es presenta com una activitat més per fer servir dins classe. Així com tenen racó de jocs simbòlics, biblioteca, jocs, cuina, racó de jocs de taula (proposta de millora explicada en aquest treball), ara també tindran un racó de teatre, de contar-se històries. Durant la setmana, els alumnes tenen molt de temps per interactuar lliurement amb els racons de la classe, així com ho feien amb els abans anomenats, a partir de la posada en marxa d'aquestes sessions, els/les alumnes de 3 anys, podran jugar a contar-se històries, a exercitar la memòria, aprendre vocabulari, treballar l'atenció i la capacitat d'imitació, demanar i tindran moltes oportunitats per parlar, escoltar i entendre.

Annex 3.2 Els animals

Hi havia una vegada una formiga que vivia amb els seus amics, els insectes: la marieta, una abella, una aranya i un cuc, tots juganers i mandrosos. - On viuen aquests animals?- Sempre estaven jugant i tant era així, que la formiga havia de cercar el menjar ella tota sola. Tot lo dia, la pobre formiga, per amunt i per avall cercant fruites. - Vos sembla bé?- La marieta, l'abella, l'aranya i el cuc jugaven a cantar cançons:

-Fer onomatopeia de pluja amb els alumnes-

Tipi, tipi, tap.

Tipi, tipi tap.

Cau la pluja des del terrat.

-Fer onomatopeia de buf amb els alumnes-

Bufa el vent, bufa el vent,

Bufa el vent des de Ponent.

-Fer onomatopeia de llamps amb els alumnes-

Cauen els llamps, cauen els llamps.

Cauen els llamps de dalt a baix.

-Fer onomatopeia de trons amb els alumnes-

Sonen els trons, sonen els trons.

Sonen els trons després dels llamps.

La formiga interromp la música molt empipada amb un crit i demana: Vos sembla bé jugar, jugar i jugar i no ajudar? Estic cansada! Quan venguin les pluges i l'hivern, no hi haurà prou menjar per a tots. Què hem de fer? - Què hem de fer?-

Els animals demanaren disculpes i tots plegats, es posaren a cercar fruita amb la formiga.

Annex 3.3. Titelles del conte Els animals

- 17) Animals: formiga, marieta, cuc, aranya i abella.
- 18) Temps: sol, pluja i llamps.
- 19) Rutines: fruites.

ANNEX 4

Annex 5. Targetes Sons dels animals

Annex 5.1 Preguntes per treballar la consciència auditiva.

- 20) So del be: És fort o suau? És llarg o curt? És agut o greu?
- 21) So del cavall: És fort o suau? És llarg o curt? És agut o greu?
- 22) So dels ocells: És fort o suau? És llarg o curt? És agut o greu?
- 23) So del peix: És fort o suau? És llarg o curt? És agut o greu?
- 24) So del mussol: És fort o suau? És llarg o curt? És agut o greu?
- 25) So del moix: És fort o suau? És llarg o curt? És agut o greu?
- 26) So de l'elefant: És fort o suau? És llarg o curt? És agut o greu?
- 27) So de l'ós: És fort o suau? És llarg o curt? És agut o greu?
- 28) So de la vaca: És fort o suau? És llarg o curt? És agut o greu?
- 29) So de la serp: És fort o suau? És llarg o curt? És agut o greu?

- 30) So de l'abella: És fort o suau? És llarg o curt? És agut o greu?
- 31) So de l'ase: És fort o suau? És llarg o curt? És agut o greu?
- 32) So de la monea: És fort o suau? És llarg o curt? És agut o greu?
- 33) So del ratolí: És fort o suau? És llarg o curt? És agut o greu?

Annex 5.3. Cançons de Mel i Sucre

Exemple de dinàmica a fer amb els infants:

34) De colors: <https://www.youtube.com/watch?v=0zSSWgB6sEw>

35) La festa: <https://www.youtube.com/watch?v=aF359NuIP1Y>

ANNEX 5

Annex 6. Música ambiental.

Sons del bosc i ocells. Música relaxant.

<https://www.youtube.com/watch?v=4IOKI9h9174>

Annex 6.1. Caixa de sorpreses.

Elaboració pròpia. Té dos forats per tal de que un mateix alumne hi pugui ficar els dos braços o jugar dos alumnes a la vegada.

ANNEX 6

Annex 7. Vídeo

Vídeo demostratiu de la cançó *El barrufet*. Amb la dinàmica es treballa la coordinació visio motriu, el seguiments ocular, l'articulació i respiració. En quant a l'articulació, es treballa la producció correcta dels fonemes /r/, /ɲ/, /l/ i /j/. El control de la respiració i la capacitat de seguir els moviments de l'AL. Enllaç del vídeo: <https://youtu.be/u0-khyeKWto>

Hi havia un barrufet treballant,
Rompompom, rompompom,
Rompompompompompom. X2

I a la muntanya se'n va anar cantant,
La la la, la la la, la la la la la la la. X2

I un entrepà es va menjar,
Nyam nyam nyam, nyam nyam nyam,
Nyam nyam nyam nyam nyam nyam nyam, x2

I rient, va baixar,

Ha ha ha, ha ha ha,
Ha ha ha ha ha ha ha. X2

I una sopa es va prendre,
Sss sss sss,
Sss sss sss sss sss sss sss. X2 (absorbir)

I dormidet, es va quedar.
Sh sh sh, sh sh sh,
Sh sh sh sh sh sh sh.

Annex 7.1 Preguntes del conte

Amb el llibre davant i a la vista de tots els alumnes, demanarem:

- 36) Quins colors hi veis?
- 37) La llavor és gran o petita?
- 38) Toqueu la vostra planta, com és? Suau?
- 39) La flor està oberta o tancada?
- 40) De quin color és?
- 41) Totes les plantes ensumen igual? (motivar als alumnes a aixecar-se i ensumar les flors dels demés)

Les preguntes estan encaminades a treballar el lèxic. D'aquesta manera, ajudarem als alumnes a augmentar la seva fluïdesa lèxica. L'adquisició del nou vocabulari és un requisit indispensable pel llenguatge, és la finestra de l'estructura fonològica i sintàctica i els servirà per establir noves connexions.

Annex 7.2. Àudio de lectura dramatitzada

la petita llavor.mp3

Exemple de lectura dramatitzada del conte.

Annex 8. Som aquí

Proposta de dinàmica per fer individualment amb els alumnes com a ritual d'entrada a les sessions d'AL.

Dayana està aquí!
Amb un cap, dos ulls i un nas.
Dues orelles i una boca així.
Dos braços, dos mans, pit, panxa, cames, genolls
i baix de tot que quasi no els veus,
dos forts peus.

Cada vegada que s'anomena una part del cos, l'AL la tocarà amb fermesa i vàries vegades. Sempre s'ha de mantenir el contacte ocular i, en el cas de que tractem amb infants que no vulguin contacte físic, fer la dinàmica sense tocar-los o animar-los a que se vagin tocant ells mentre anomenem les diferents parts del cos.

D'aquesta manera, iniciem als alumnes dins la nostra sessió, els fem saber que estan dins la seva classe però amb l'AL. També, consolidem el vocabulari referent a les parts del cos i ajudem a que els infants es coneguin millor.

Annex 8.1. Capell per jugar a la Reina diu.

La persona que faci de reina, sempre ha de dur el capell posat.

Annex 8.3. Activitat de vocabulari referent a l'espai.

Exemple de làmina base on els infants hauran de col·locar els personatges seguint les indicacions de l'AL o de manera individual, copiant una altra làmina amb els personatges posats.

D'aquesta manera els alumnes treballaran sobre les referències espacials: dalt, baix, dreta,

esquerra, dintre i fora. Tal i com es mostra a les següents imatges:

ANNEX 8

Annex 9. Activitats del conte Colors.

El conte és interactiu, permet jugar amb la innocència dels infants i, a la vegada, treballar amb el vocabulari dels colors. Exemples de consignes que l'AL li dirà als alumnes i farà captar l'atenció dels demés:

- 1) *Posa el dit en el punt gris i veuràs com vénen els altres.* És un llibre que a classe no s'ha treballat, això fa que els altres alumnes sentin curiositat i vinguin a veure què passa.
- 2) *Ara sí que ja hi són tots. Posa-hi la mà a sobre. Tanca els ulls i compta fins a cinc.* Mentre l'AL compta fins a cinc amb els alumnes, tanca el llibre i l'obri per la següent pàgina on, màgicament, hi apareix una mà d'un infant. Màgia? No ho tinc molt clar perquè aquest truc fa que els infants es mirin les mans, a veure si les tenen pintades.

- 3) *Agafa una mica de blau amb els dits i acaricia el groc...* Què passa? A la següent pàgina, es veu una taca verda.

El mateix el farem amb el vermell-blau, groc-vermell i el groc-blau.

Aleatòriament, passarem el conte als infants per torns, i hauran de seguir les ordres de l'AL:

- 4) Tanca el llibre i fas que el color de la dreta abraci el de l'esquerra... Quin color ens sortirà?
- 5) Si barreges el vermell i el blau... Quins color ens sortirà?
- 6) Mostrem taques blaves i grogues juntes i demanem: Per pintar tots els punts de verd, què heu de fer?
- 7) El blanc aclareix els colors. Si al violeta, blau, verd, vermell, groc i rosa li posem un poc de blanc... Què passarà?
- 8) El negre torna més foscos els colors... Prova-ho!
- 9) Si tanques el llibre i les dues pàgines es fan un petó, què passarà?

Per acabar, farem que els infants posin les seves mans al damunt de la penúltima pàgina, comptarem fins a cinc i, en tornar a obrir el llibre (ho farem per la darrera pàgina), la mà pintada que hi havia abans, haurà desaparegut.

Annex 9.1. Endevina què és?

- 1: Perfum.
- 2: Taronja.
- 3: Maduixa.
- 4: Tempera.
- 5: Taronja.
- 6: Herba-sana.
- 7: Plastilina.
- 8: Terra.
- 9: Xocolata i 10: Pasta de dents.

Es treballa la discriminació d'olors que, en molts dels casos són familiars. Fins al darrer moment de la sessió estímul el llenguatge en els infants fent-los expressar quin olor reconeixen i quins no. En el cas de que no es reconeguin, abans de dir-li què és, demanarem a altres companys o adults de l'escola que ens ho digui. D'aquesta manera, treballarem com demanar educadament, com transmetre una petició: Hola, saps a què ensuma? Gràcies!